

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Fakulta tělesné výchovy a sportu

Doping na olympijských hrách

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce:

Doc. PhDr. Josef Dovalil, CSc.

Zpracoval:

Jan Schwarzer

Praha 2009

Touto cestou bych chtěl poděkovat Doc. PhDr. Josefu Dovalilovi, CSc. za odborné vedení práce, za jeho rady a připomínky a za čas, který této práci věnoval. Dále také děkuji svým rodičům a sestře za podporu, kterou mi při tvorbě práce vytvářeli.

Prohlašuji,

že tuto předloženou diplomovou práci jsem vypracoval zcela samostatně a uvádím v ní veškeré prameny, které jsem použil.

Abstrakt	5
Abstract.....	6
0 Úvod	7
1 Cíle a úkoly, metodologie.....	9
2 Co je to doping, definice dopingu.....	11
2.1 Antidopingová pravidla	11
2.2 Klasifikace dopingových látek a metod.....	14
2.3 Proč sportovci dopují.....	23
3 Pohled na doping ve sportu	24
3.1 Pohled morální (etický)	24
3.2 Pohled zdravotní.....	24
3.3 Sociální prostředí sportu a doping.....	25
4 Historie dopingu	26
4.1 Historické kořeny dopingu.....	26
5 Antidopingový program	29
5.1 Organizace bojující s dopingem.....	29
5.2 Antidopingový výbor ČR (ADV ČR).....	30
5.3 Program WADA.....	30
5.4 Mezinárodní olympijský výbor (MOV).....	31
5.5 Antidopingový program ČOV	31
6 Dopingové kontroly	33
6.1 Historie dopingových kontrol	33
6.2 Pravidla a postup dopingové kontroly	34
7 Počty dopingových případů na jednotlivých olympijských hrách	35
7.1 Počty dopingových případů na LOH.....	35
7.2 Počty dopingových případů na ZOH.....	39
8 Dopingové látky nebo zakázané metody na OH	42

8.1 Dopingové látky nebo zakázané metody na LOH.....	42
8.2 Dopingové látky nebo zakázané metody na ZOH.....	49
8.3 Dopingové látky nebo zakázané metody na LOH i ZOH.....	53
9 Sportovní odvětví a dopingové případy na OH	55
9.1 Dopingové případy v souvislosti se sportovním odvětvím na LOH ...	55
9.2 Dopingové případy v souvislosti se sportovním odvětvím na ZOH ...	57
10 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na OH	59
10.1 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na LOH.....	59
10.2 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na ZOH.....	62
10.3 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na LOH a ZOH	64
11 Procentuální vyjádření dopingových případů ve vztahu k počtu účastníků na jednotlivých OH.....	67
12 Diskuze	70
13 Závěr	72
14 Soupis bibliografických citací.....	74
15 Bibliografie.....	76
Evidenční list knihovny	78

Abstrakt

Název práce:

Doping na olympijských hrách

Cíl práce:

Zpracovat výskyt dopingu na olympijských hrách, určit užívané dopingové látky, zhodnotit v jakých sportech se doping vyskytuje, určit podíl jednotlivých zemí na výskytu dopingu na OH a porovnat dopingové případy a počty zúčastněných na OH.

Metody:

Práce má teoretický charakter, používá kvalitativní metody: komparuje, analyzuje a interpretuje texty a data získaná rešerší. Z těchto podkladů vyvozuje samostatné závěry.

Výsledky:

Diplomová práce osvětluje základní rozdělení dopingových případů na olympijských hrách. Zjišťuje, jak se z historického hlediska doping na OH vyvíjel od zavedení dopingových kontrol. Pokouší se určit některé společné znaky výskytu dopingu na OH.

Klíčová slova:

Olympijské hry – doping – dopingové případy.

Abstract

Title of the thesis:

Doping at the Olympic games

Aim of the thesis:

To elaborate the occurrence of doping at the Olympic games, to identify the misused doping substances, to evaluate in which sports doping occurs most frequently, to identify the participation of individual countries in the occurrence of doping at the Olympic games and to compare individual doping incidents and number of sportsmen who participated.

Methods:

The thesis has a theoretical character and it uses qualitative methods: compares, analyses and interprets texts and data acquired through background research. It draws independent conclusions from this data.

Results:

The thesis shows and explains the basic disposition of doping incidents at the Olympic games. It identifies the evolution of doping at the Olympic games from the historical point of view. It tries to define some common features of the occurrence of doping at the Olympic games.

Key words:

Olympic games – doping – doping incidents.

0 Úvod

Nejslavnější všeřecké národní slavnosti Olympijské hry byly znovuzrozeny zejména díky snaze francouzského barona Pierra de Coubertina. Novodobé olympijské hry si vzaly ze starověkého Řecka ideál Kalokagathie – tělesného krásna spojeného s duševní ušlechtilostí ve vyvážené hodnotě, neboli také „ve zdravém těle zdravý duch“. Velký důraz je kladen na etická pravidla, a to zejména na dodržování fair play, které má zejména zajistit korektnost a čestné jednání. Umožnit všem sportovcům stejné podmínky při sportovním boji je základním předpokladem olympijského soutěžení.

Dnešní doba s sebou nese několik negativních společenských jevů, které se vyskytují také ve sportu. Společnost je do velké míry orientována na bohatství a někteří jedinci nedodržují etické normy, nectí zákony. Do sportu proniká fenomén komercializace a soutěžení se přeměňuje na obchod. Sportovci se snaží ustát tlak okolí a jejich vidina majetkového zajištění je může hnát k toleranci vlastního užívání zakázaného dopingu. To je v každém případě v rozporu s olympijskými myšlenkami, principy i filozofií.

Doping je právem označován za největšího nepřítele sportu vůbec. Rozmáhá se v čím dál více sportovních odvětvích i u různých věkových kategorií, a stává se tak metlou „ducha“ sportu. Mezinárodní olympijský výbor se již od roku 1968 snaží, aby na stupních vítězů nestanuli sportovci, kteří podvádí všechny kolem sebe – dopující sportovci. Pro sportovce, trenéry, funkcionáře i diváky je olympijské vítězství nejvyšší možnou metou na sportovním poli. Jednotlivé státy a jejich národní olympijské výbory vždy doufají, že v jejich případě nedojde k porušení antidopingových pravidel. Na olympijských hrách více než na jiných sportovních akcích podobného charakteru sportovec reprezentuje svoji

národnost a svoji zemi. Odhalení užívání zakázaných látek u sportovce na olympijských hrách má zcela jistě nejmedializovanější průběh a odsouzení je značné i z důvodu obrovské sledovanosti olympijských her. Sport a olympijské hnutí je spojeno s ušlechtilými myšlenkami, které je třeba mít stále na paměti a chránit je pro další generace.

1 Cíle a úkoly, metodologie

Cílem této práce je shromáždit důležité informace o problematice dopingu na olympijských hrách. V úvodu práce nastiňuje, co je to doping a jaké případy jsou za doping považovány. Práce osvětluje antidopingová pravidla, která úzce souvisejí s problematikou dopingu a jsou zejména pro sportovce samého velmi důležitá. Jedním z cílů práce je stručně klasifikovat dopingové látky a zakázané metody dopingu a upřesnit, v jakých případech jsou zakázány. Snahou práce je zjednodušeně skupinu zakázaných látek představit a seznámit se s riziky, které jsou spojena s užíváním těchto dopingových látek.

V textu se bude práce věnovat problému dopingu ve sportu z etického a zdravotního hlediska a dále bude analyzovat, proč se doping daří v sociálním prostředí sportu. Práce bude usilovat o nastínění vzniku dopingu ve sportu a kam až sahají historické kořeny dopingu. Jedním z dalších cílů je také přiblížení práce vládních i nevládních organizací bojujících proti dopingu, jak v České republice, tak i globálně. Práce by chtěla charakterizovat, jak se dopingové kontroly prováděly v dávné historii a jaká pravidla a postupy má dopingová kontrola dnes.

V praktické části má práce za cíl zjistit a definovat dopingové případy, které se vyskytly na olympijských hrách od zavedení dopingových kontrol až po současnost. Tyto dopingové případy sportovců z LOH a ZOH budou dále tříděny a posuzovány. Jedná se o dělení zejména na: počty dopingových případů na jednotlivých OH, určení dopingových látek a zakázaných metod u zjištěných případů, zjištění a porovnání jednotlivých sportovních odvětví, u kterých byl doping zjištěn, rozdělení dopingových případů podle států a procentuální vyjádření dopingových případů vůči počtu sportovců na OH.

Úkolem práce je prostudovat publikace věnované problematice dopingu a olympijským hrám a získat přehled o dopingové problematice spojené s olympijskými hrami z literatury i z internetu.

V teoretické části práci je využívána kvalitativní metoda. Práce vychází z rešerše příslušných pramenů z literatury, tisku a internetu. Základním východiskem praktické části práce je zjištění dopingových případů na OH. V této oblasti se vycházelo zejména z odborných zahraničních publikací, které tuto problematiku více či méně již rozpracovávají. Zjišťování dopingových případů tímto způsobem bylo možné využívat jen do určitého časového horizontu konaných olympijských her. Informace o dopingových případech na OH od poloviny 90. let 20. století a 21. století byly shromážděny zejména z tisku, internetových zdrojů mezinárodních sportovních organizací a dalších literárních zdrojů.

Diplomová práce osvětluje užívání dopingu na olympijských hrách a ukazuje na nedodržování dopingových pravidel na OH, dále také naznačuje současné postavení dopingu ve vztahu k minulosti. Může být také dále rozvíjena, neboť třídění a hodnocení dopingu na OH jistě není ještě vyčerpáno v celé své bohaté šíři.

2 Co je to doping, definice dopingu

Slovo „doping“ pochází z vlámského slova „doop“, které původně znamenalo povzbuzující odvar z bylin a kořínků. V jihovýchodní části Afriky slovo „dop“ vyjadřovalo povzbuzující druh pálenky používané při náboženských obřadech. (Jakubec, 2007)

Dopingem ve sportu se rozumí případy, kdy dochází k porušení jednoho nebo více antidopingových pravidel, a doping je ve sportu považován za podvod, který je nepochybně v rozporu s celou sportovní etikou. Doping je v současné době bohužel již takřka nedílnou součástí sportu a stal se tématem, o kterém je v posledních letech slyšet i mimo okruhy sportovní veřejnosti. „Problematika dopingu patří mezi nejvíce diskutovaná témata jak v laické, tak i odborné veřejnosti.“ (Slepička, 2000, s. 15) O dopingu je často také pojednáváno v médiích v souvislosti s novými dopingovými případy. Doping je neslučitelný se zásadami fair play, porušuje morální hlediska a je také vysoce nebezpečný pro zdraví sportovce. V neposlední řadě funguje jako negativní reklama sportu pro širokou veřejnost a začínající sportovce. Již několik let je celosvětovou snahou vymýtit doping, a dát tak možnost sportovcům utkat se v rovných podmínkách v duchu fair play.

2.1 Antidopingová pravidla

„Podle světového antidopingového kodexu je doping definován jako jev, při němž dochází k porušení jednoho nebo více antidopingových pravidel.“ (Nekola, 2008, s. 72) Jak již bylo naznačeno, s dopingem úzce souvisí antidopingová pravidla, která jsou základními dokumenty v boji proti dopingu. Představíme si zde osm platných antidopingových pravidel (Pyšný, 2006, s. 8)

1) Přítomnost zakázané látky či jejích metabolitů nebo indikátorů v těle sportovce. Jde o pravidlo bezvýhradné odpovědnosti, podle kterého se jedná o provinění, kdykoli je nalezena zakázaná látka, ať už ji sportovec použil úmyslně, neúmyslně, z nedbalosti nebo jinak zavinil její použití. Sportovec je tedy v každém případě zodpovědný za výskyt zakázaných látek ve svém těle. (Z historie jsou známy i případy, kdy sportovci byla zakázaná látka tajně podstrčena, hrozbou mohou být například osvěžující nápoje podávané cyklistům při závodech od cizích fanoušků či trenérů.) Výjimkou jsou pouze látky, které mají toleranční limity, v těle sportovce je výskyt této látky povolen, avšak jen do určité míry. Látky, které mohou být vyprodukovány endogenně, to znamená, že je tělo může produkovat přirozeně, nebudou považovány za doping, pokud sportovec prokáže, že hodnotu těchto látek způsobuje jeho fyziologický nebo patologický stav.

2) Použití nebo pokus o použití zakázané látky nebo metody. Úspěch nebo neúspěch v použití látky nebo metody není rozhodující. Jako důkaz o použití nebo pokusu o použití může sloužit také doznání nebo svědectví třetí strany. V některých případech se v otázkách dopingu pohybujeme pouze v rámci spekulací. Jedna strana obviňuje stranu druhou kvůli užití dopingu, napadený sportovec se nařčení brání. Tyto situace jsou jen velmi těžko řešitelné.

3) Odmítnutí nebo nedostavení se k odběru vzorku bez náležitého důvodu po výzvě, nebo jiný způsob vyhýbání se dopingové kontrole. Jedná se o jakékoli odmítnutí dopingové kontroly, jako je například skrývání se před dopingovým komisařem, nedostavení se k dopingové kontrole z nedbalosti nebo úmyslné vyhýbání. Poměrně známý je případ z letních olympijských her v Athénách 2004, kdy se domácí atlet Konstantinos Kenteris nedostavil k dopingové kontrole. Důvody proč se nedostavil byly velmi zvláštní,

uvedl, že měl prý nehodu na motorce. Také jeho kolegyně z řecké atletické reprezentace Ekaterini Thanouová se nedostavila na dopingovou kontrolu.

4) Porušení požadavků týkajících se dostupnosti sportovce pro kontrolu mimo soutěž včetně neposkytnutí požadované informace o pobytu a vyhýbání se testům. Někteří sportovci jsou vybráni pro namátkové testování i mimo soutěž, nacházejí se v tzv. registru sportovců a tito sportovci jsou povinni poskytnout a aktualizovat informace o místě svého pobytu. Sportovec, který je určen pro testování mimo soutěž (tj. je v registru sportovců), nese odpovědnost za poskytnutí a aktualizaci informací o místě pohybu, aby ho bylo možné zastihnout pro kontrolu bez předchozího oznámení. Bez předchozího oznámení mohou antidopingoví komisaři testovat sportovce např. při soustředěních v přípravných obdobích, kdy je u sportovců pravděpodobnost užívání dopingových látek největší.

5) Podvádění nebo pokus o podvádění v průběhu kterékoliv části dopingové kontroly. Zahrnuje chování, které narušuje proces dopingové kontroly, a není zahrnuto v definici zakázaných metod, např. měnění kódů, falšování záznamů a podobně. Sportovec porušuje toto pravidlo, jestliže se snaží změnit vlastní údaje spojené s dopingovou kontrolou, aby unikl postihu. Dále se do tohoto pravidla zahrnuje úmyslné poškozování soustav určených k odběru vzorků moče či krve, stejně jako rozlití moči apod.

6) Držení zakázaných látek a látek umožňujících zakázané metody. Držení látek zakázaných mimo soutěž sportovcem nebo doprovodným personálem sportovce na jakémkoli místě, pokud není prokázáno, že jde o látku pro terapeutické účely. Sportovec či sportovcův personál je vinen, pokud vlastní látky nebo metody zakázané při soutěži i mimo soutěž, v případě že nejde o terapeutickou výjimku. V České republice v současné době nemůže být nikdo stíhán na základě držení a distribuce dopingových látek stejně jako je

tomu například u drog. Úřady české vlády chystají zákon o dopingu, který je již platný například ve Francii.

7) Nelegální nakládání s jakoukoli zakázanou látkou nebo látkou umožňující zakázané metody. Znamená nelegální obchodování, výrobu, dovážení, vyvážení a podobné manipulace osob, které k tomu nemají oprávnění. Z tohoto pravidla by měli mít největší strach výrobci sportovní výživy, kteří svými doplňky překračují limity povolené hodnoty, a distribuují ji sportovcům. Velmi důležité je, že toto pravidlo také trestá obchodníky, kteří se mohou pokusit nabízet dopingové látky začínajícím sportovcům.

8) Podávání či pokus o podání zakázané látky nebo aplikace metody sportovci nebo podporování, podněcování, navádění, napomáhání nebo jiná prokázaná spoluvina. V tomto pravidle je usneseno, že nejen sportovec, ale i všichni trenéři, funkcionáři a další činovníci v okruhu sportovce nesou odpovědnost v dopingových případech. Pokud jim bude vina prisouzena, také oni budou podle trestání podle antidopingových pravidel.

2.2 Klasifikace dopingových látek a metod

Jak již bylo zmíněno, za doping ve sportu jsou považovány zakázané látky v těle sportovce a zakázané metody (např. zvyšování přenosu kyslíku, chemická a fyzikální manipulace, genový doping). Jedná se o jedno z antidopingových pravidel a bohužel je sportovci nejčastěji porušováno. Zakázané látky a metody se podle Mezinárodního olympijského výboru dále dělí do jednotlivých oblastí, a to na látky a metody zakázané stále (při

soutěži i mimo ni), látky a metody zakázané pouze při soutěži, látky zakázané v určitých sportech a na specifické látky. (Pyšný, 2006, s. 14):

1) Látky zakázané stále (při soutěži i mimo soutěž)

Jedná se o následující skupiny látek: anabolické látky, hormony a příbuzné látky, beta-2 agonisté, látky s antiestrogenní aktivitou, diuretika a ostatní maskovací látky.

a) Anabolické látky (skupina S1)

Anabolické látky jsou rozděleny na androgenní anabolické steroidy a na ostatní anabolické látky. Androgenní anabolické látky se dále dělí na exogenní (zevní, lidský organismus je nemůže přirozeně produkovat) a endogenní (tělo je může produkovat přirozeně). Mezi exogenní androgenní anabolické steroidy patří celá řada látek. Jsou to např. stanozolon, nandrolon, methandriol a další látky. Hlavním představitelem androgenů endogenních je mužský přirozeně se vyskytující pohlavní hormon testosteron. Proto v tomto případě dopingem může být látka, kterou tělo samo vytváří, ale převyšuje povolenou množstevní hranici. Androgenní anabolické steroidy ve sportu zejména zvětšují velikost a sílu svalů a zlepšují regeneraci sportovce. Ostatními anabolickými látkami jsou také látky mající rovněž anabolické účinky např. klenbuterol, tibolon či zeranol. Skupina zakázaných látek beta-2 agonisté mají také anabolické účinky avšak tvoří samostatnou skupinu anabolických látek.

b) Hormony a příbuzné látky (skupina S2)

Do této skupiny zakázaných látek v současné době patří: erytropoetin (EPO), darbepoetin (dEPO), růstový hormon (hGH), inzulinu podobný růstový faktor (IGF-1), mechanické růstové faktory (MGF), choriogonadotropin (CG), luteinizační hormon (LH), inzulíny a

kortikotropiny a další látky s podobou chemickou strukturou nebo biologickými účinky a jejich uvolňující faktory. Nekola uvádí, že do této kategorie zakázaných látek spadá celá řada látek tělu vlastních, které jsou produkovány buňkami endokrinního systému, ale i lymfocyty nebo některými mozgovými a pojivovými buňkami. (2008, s. 32) Tato skupina zakázaných látek začala být u sportovců odhalována zejména v poslední době. Dřívější dopingové kontroly nebyly schopny tyto látky detekovat. Avšak například růstový hormon je možné od roku 2004 zjistit pomocí krevních testů. Podle některých odborníků je tato skupina zakázaných látek v současné době nejrizikovější. Zneužití spočívá zejména v tom, že některé hormony doposud nelze v těle sportovce zjistit nebo mají velmi krátký poločas rozpadu a lze je zjistit jen v krátkém časovém odstupu po užití. Účinky látek zařazených do hormonů a příbuzných látek mají na sportovce dlouhodobý dopad.

c) Beta-2 agonisté (skupina S3)

Do této zakázané skupiny patří všechny beta-2 agonisté včetně jejich D- a L-isomerů.. Výjimku tvoří formoterol, salbutamol a terbutalin, pro tyto látky je při inhalování nutná terapeutická výjimka. Beta-2 agonisté jsou v běžném užívání určeny k léčbě astmatu a podobným bronchiálním potížím. „Tyto látky jsou ve sportu užívány zejména pro svoji schopnost rozšiřování dýchacích cest, a tím pádem také zvyšování přísunu vzduchu do plicních sklípků.“ (Nekola, 2008, s. 34) Anabolického efektu lze u těchto látek dosáhnout až po užití velmi vysokých dávek.

d) Látky s antiestrogenní aktivitou (skupina S4)

Nověji je tato skupina zakázaných látek nazývána antagonisté a modulátory hormonů. (Antidopingový výbor ČR, 2009) Zakázané látky jsou: inhibitory aromatáz- anastrozol, letrozol, aminoglutimid, exemestan, formestan, testolacton – mohou to být však i jiné látky.

Modulátory selektivních estrogenních receptorů (SERM) – zahrnují raloxifen, tamoxifen, toremifen, ale ne s omezením pouze na ně.

Ostatní antiestrogenní látky – zahrnují klomifen, cyklofenil, fulvestrant, ale ne s omezením pouze na ně.

Obecně vzato látky s antiestrogenní aktivitou ovlivňují účinnost hormonů vaječnicků. Hormony vaječnicků (estrogeny) ovlivňují pohlavní funkce žen. Sportovec užívající antiestrogeny stimuluje pohlavní žlázy (varlat, vaječnicků), které uvolňují androgeny. Pomocí androgenů se vyplavuje zejména testosteron. A díky vyššímu vyplavování testosteronu může dojít k využití anabolických efektů.

e) Diuretika a ostatní maskující látky (skupina S5)

Maskující látky – epitestosteron, probenecid, inhibitory, alfa-reduktázy, plasmaexpandery.

Diuretika – acetazolamid, amilorid, bumetanid, furosemid, chlortalidon, indapamid, kanrenon, kyselina etakrynová, metozalon, spironolakton, thiazidy, triamteren.

Do této skupiny řadíme látky, které zejména maskují užití jiné dopingové látky nebo metody sportovcem. Jedná se především o diuretika a další maskující látky. Diuretika podporují rychlé vylučování vody, a tudíž lze s jejich pomocí korigovat tělesnou hmotnost. Jsou proto často zneužívána ve sportech jako judo nebo box. Další funkcí diuretik je odplavování metabolitů, jsou proto využívána k maskování jiné zakázané látky.

2) Metody zakázané stále (při soutěži i mimo soutěž)

a) Zvyšování přenosu kyslíku (skupina M1)

Pyšný uvádí, že množství kyslíku v pracujících svalech je jedním z rozhodujících faktorů vytrvalostních schopností sportovce. (2006, s. 56) Krevní doping spočívá v odebrání vlastní krve, která se může okysličit, nebo se oddělí červené krvinky a poté se upravená krev zpět vrací do krevního oběhu. Upravená krev je poté efektivnější pro transport kyslíku. Podobně zakázanou metodou je transfuze od cizí osoby.

b) Chemické a fyzikální manipulace (skupina M2)

Prvním zakázaným postupem je užití látky, která kryje odhalení zakázaných látek. Dalším zakázaným postupem je manipulace s odebraným vzorkem moči nebo pokus přimíchat jiné látky do moči při dopingové kontrole. V posledních letech sportovci užívají k záměně moči umělý penis, který v sobě má nádržku na cizí moč. Ke zneužívané metodě také patří cévkování, kdy si jedinec vpraví do svého močového měchýře moč od jiné osoby.

c) Genový doping (skupina M3)

Genový doping znamená zneužití buněk, genů, genových elementů a jiných genových manipulací, které je provedeno z jiných než terapeutických účelů, především ke zlepšení sportovní výkonnosti. (Nekola, 2008, s.35) Význam problému genového dopingu ve sportu se ukazuje až v posledních několika letech, již teď je ale patrné, že se jedná o jednu z velkých hrozeb budoucnosti vrcholového sportu. Genový výzkum se opírá o výzkum v léčbě závažných nemocí, je však bohužel sportovci, resp. sportovními lékaři a odborníky ve sportu zneužíván. „Technologie genové manipulace jsou založené zejména na práci s rekombinací DNA za pomoci živočišných či bakteriálních buněk.“ (Pyšný, 2006, s. 60)

3) Látky zakázané pouze při soutěži

Látky zapsané v tomto seznamu jsou kontrolovány dopingovou kontrolou, která se provádí při soutěži. Tyto látky mohou sportovci v období mimo soutěže užívat, avšak jejich účinnost musí skončit před soutěžním utkáním či turnajem.

a) Stimulancia (skupina S6)

Stimulancia působí pomocí centrálního nervového systému na sportovcovo volní a mimovolní úsilí. Stimulancia jsou v rámci sportovních výkonů využívána zejména k oddalování únavy, udržení koncentrace, snížení pocitu vnímání bolesti, povzbuzení soutěživosti a vyburcování agresivity. (Nekola, 2008, s. 36) Mezi stimulancia patří celá řada látek, které jsou uvedeny v seznamu zakázaných látek, mezi nejběžnější patří amfetaminy, kokain a efedrin.

Amfetaminy

Tato stimulancia povzbuzují centrální nervovou soustavu, aktivují sympatikus, který zvyšuje průtok krve ve svalech a uvolňuje hormon adrenalin. Amfetaminy dokáží potlačit stavy jako jsou úzkost, únava a navozují stavy koncentrace, aktivity, sebedůvěry až mírné agresivity.

Kokain

Tato látka stejně jako amfetaminy ovlivňuje centrální nervový systém. Účinek zahrnuje celou řadu projevů s narůstajícími vjemy dobrého prožitku, povznesené nálady, euforie, snižování únavy, poklesu chuti k jídlu, ale také tělesného neklidu či úzkosti.

Efedrin

Jedná se o látku, která je svými účinky opět podobná účinkům amfetaminů. Pyšný uvádí, že efedrin vytváří stav duševní pohody, důvěry až euforie, snižuje vnímání psychické i fyzické únavy, a tak přispívá ke snazšímu

překonávání překážek, které se během prováděné sportovní činnosti objevují. (2006, s. 67)

b) Narkotika (skupina S7)

Do této skupiny spadají následující zakázané dopingové látky: buprenorfin, dextromoramid, diamorfin (heroin), fentanyl a jeho deriváty, hydromorfon, metadon, morfin, oxykodon, oxymorfon, pentazocin, petidin.

Narkotická analgetika jsou silně návykové látky a většina odborníků je označuje jako drogy. Narkotika jsou skupinou látek, které ovlivňují centrální nervovou soustavu. Právě díky centrální nervové soustavě dokáží tlumit centra vnímání bolesti a lidských emocí. „Jejich využívání ve sportu je všude tam, kde sportovní výkon doprovází bolestivé stavy jako např. u kontaktních sportů, nebo tam, kde tréninkové zatížení je neúměrné a je třeba překonat práh bolesti nebo zranění či onemocnění, které by jinak limitovalo dosažení potřebného výkonu.“ (Nekola, 2008, s. 37)

c) Kanabinoidy (skupina S8)

Jedná se o látky, které se objevují v produktech z konopí, zejména o marihuanu a hašiš. (Pyšný, 2006, s. 72) Účinnou složkou nejčasněji užívané marihuany je tetrahydrokanabiol (THC). Kanabinoidy jsou užívány zejména kouřením a ovlivňují centrální nervovou soustavu. Účinky marihuany nebo hašiše (koncentrovanější THC) jsou velice individuální a záleží také na dalších okolnostech jako je aktuální nálada či v jaké společnosti se droga konzumuje. Mohou to být pocity míru, klidu, bezstarostnosti, uvolnění, štěstí nebo naopak strach, úzkost, ospalost či halucinace. Užívání kanabinoidů je ve sportu zakázáno, přestože nemá kladný vliv na sportovcův výkon. Jde zejména o možná rizika spojená s rozšířením této drogy mezi mladými sportovci. Toto téma je však diskutabilní, neboť v některých zemích Evropské unie nejsou kanabinoidy považovány za drogy. Je pravděpodobné, že snaha některých činovníků

vyvolá do budoucna další otázku, zda mají být kanabinoidy zařazeny mezi dopingové látky zakázané při soutěži.

d) Glukokortikosteroidy (skupina S9)

Jedná se o hormony kůry nadledvin, které jsou do těla vyplavovány zejména v ranních hodinách a při stresových stavech organismu. Hlavním účinkem glukokortikosteroidů je zvyšování koncentrace glukózy v krvi, která zásobuje organismus energií při zátěži. „Mají také silné analgetické účinky, tlumí zánětlivé reakce a potlačují těžké formy alergií.“ (Nekola, 2008, s. 37)

4) Látky zakázané v určitých sportech

Alkohol a beta-blokátory jsou látky, které jsou zakázány jen v určitých sportech. Jsou zakázány jen u některých sportů, protože se naskytuje možnost zvýšení sportovní výkonu u těchto sportů.

a) Alkohol (skupina P1)

Ve sportech, kde je alkohol zakázaný, mají svazy těchto sportů určenou prahovou hodnotu pro porušení dopingového pravidla. V tabulce jsou uvedeny sporty zakazující alkohol a jeho prahovou hodnotu.

Tabulka č. 1 – sporty zakazující alkohol a jeho prahové hodnoty

Alkohol (etanol) je zakázaný pouze při soutěži v následujících sportech:	Prahová hodnota
automobilový sport (FIA)	(0,10 g/l)
karate (WKF)	(0,10 g/l)
letecké sporty a parašutismus (FAI)	(0,20 g/l)
lukostřelba (FITA,IPC)	(0,10 g/l)

moderní pětiboj (UIPM) jen pro disciplíny se střelbou	(0,10 g/l)
motocyklový sport (FIM)	(0,10 g/l)
vodní motorismus (UIM)	(0,30 g/l)
kuželky IPC	(0,10 g/l)

(dle Antidopingového výboru ČR)

b) Beta-blokátory (skupina P2)

Beta-blokátory se používají při léčbě srdečních onemocnění na snížení krevního tlaku a tepové frekvence. Tato skupina dopingových látek je opět zakázána jen u některých sportů. Při soutěži jsou beta-blokátory zakázány u těchto sportů – automobilový sport, billiard, boby, bridž, curling, gymnastika, jachting, kuželky, letecké sporty a parašutismus, lukostřelba, skoky na lyžích a akrobatické lyžování (skoky a U-rampa), snowboard (U-rampa) a big air, moderní pětiboj (disciplíny se střelbou), motocyklový sport, petanque a obdobné sporty, šachy, zápas. Zakázané jak v soutěži, tak i mimo soutěž jsou u střelby a lukostřelby.

5) Specifické látky

„V této skupině jsou vyjmenovány specifické látky, které obzvláště umožňují neúmyslné porušení antidopingových pravidel, protože jsou všeobecně dostupné v běžných léčebných přípravcích, nebo u nichž je menší pravděpodobnost, že budou úspěšně zneužity jako dopingová činidla“. (Pyšný, 2006, s. 85) Jestliže sportovec může prokázat, že neužil látku s cílem zvýšení sportovního výkonu, může dojít ke snížení jeho postihu. Do této skupiny patří následující látky: efedrin, metylefedrin, kanabinoidy, beta 2- atomisté v inhalaci, probenecid, glukokortikosteroidy, beta-blokátory a alkohol.

2.3 Proč sportovci dopují

Odhodlání dopovat je výsledkem stavu, do kterého se může sportovec v průběhu své aktivní kariéry dostat hned několikrát. Pro některé sportovce může doping sloužit jako východisko řešení přicházejících neúspěchů. Ze sportovní historie známe několik případů, kdy sportovci vinou svého zranění sáhli po dopingu jako po východisku ze svízelné situace ve svojí sportovní kariéře. Další důvod, který přiměje sportovce dopovat, může být vidina rychlejšího a snazšího dosažení sportovního výkonu a slávy. V současné době, kdy se sportovci v některých sportovních odvětvích jsou schopni za několik let finančně zajistit po zbytek života, je finanční vidina také rozhodujícím faktorem. Sportovci, kteří se rozhodnou dopovat, musí jistě počítat s rizikem, že budou odhaleni a potrestáni, někteří vrcholoví sportovci všechna rizika a tresty spojená s dopingem přesto podstupují. Je ovšem zcela jasné, že používání zakázaných látek je v rozporu se sportovní etikou – jak již bylo řečeno, doping je podvod. Dopující sportovci si zpravidla svá selhání připouští až po usvědčení z podvodu s dopingem.

Doping se ale nevyskytuje pouze ve vrcholovém sportu, kde je bedlivě kontrolován a hlídán, dopingové látky užívají i amatérští sportovci. Tyto sportovce nikdo nekontroluje, doping u nich zakázaný není. Je to velký paradox, i oni se ohrožují na životě a dávají špatný příklad zejména dalším začínajícím sportovcům. Jedná se zejména o lidi navštěvující fitcentra s cílem nabrat velké množství svalové hmoty. Podle článku uveřejněném na internetových stránkách antidopingové agentury Velké Británie 5% mužů do 30-ti let užívá steroidy. Tyto informace byly uveřejněny v roce 2005. (UK Sport, 2005)

3 Pohled na doping ve sportu

3.1 Pohled morální (etický)

Z etického hlediska se podvody spojené s dopingem neslučují s morálními hodnotami a zásadami ve sportu, natož ve sportu olympijském. Ve sportu by měla být více než v jiných oblastech lidského konání uctívána myšlenka fair play a sportovci by mezi sebou měli mít při soutěžení rovné podmínky. Dovalil uvádí, že zásada fair play se netýká jen přímých účastníků soutěže, ale každého, kdo má vliv na utváření a fungování sportu (trenérů, funkcionářů, rodičů ve sportu mládeže, žurnalistů, organizátorů, ale také obchodníků atd.) (2004, s. 198)

3.2 Pohled zdravotní

Druhým pohledem je zdravotní riziko užívání dopingu. Tento pohled si sami sportovci buď neuvědomují nebo se mylně domnívají, že pro ně doping nebezpečný není. V kapitole klasifikace dopingových látek jsme si krátce představili zdravotní rizika dopingu u několika základních dopingových látek. Zdravotní riziko je u všech zakázaných látek při užívání vysoké. Je dokázáno, že sportovcovo zdraví je dopingem poškozováno, a to často i nevratně. Nejsmutnější podvádění s dopingem končí sportovcovou smrtí a těchto případů bohužel v posledních letech výrazně přibývá. Velmi překvapivá jsou zjištění, že některé dopingové látky mohou sportovce negativně postihnout jak po fyzické, tak i po psychické stránce, a v některých případech může dokonce dojít i k chronickému ovlivnění psychiky (např. zvýšená agresivita po zbytek života).

3.3 Sociální prostředí sportu a doping

Nekola charakterizuje prostředí sportu jako „specifické mikroklima, v němž se odehrává velmi významná část sportovcova života“. (2008, s. 14) Sportovec žije více méně v uzavřené komunitě, a proto je touto komunitou také nejvíce ovlivňován. V rámci této skupiny je sportovec ovlivňován několika činiteli – jsou to zejména sportovci vlastního družstva, sparringpartneři, soupeři a trenéři. Zásadním činitelem při hledání prostředků a metod ke zlepšení výkonnosti sportovce je zmíněný mikrosvět, který ovlivňuje důležité rozhodování o cestě sportovní přípravy.

Ve sportovním prostředí je hlavním ukazatelem úspěchu a oblíbenosti sportovní výkonnost. V některém sportovním společenství bývá běžné, že lidé pohybující se v tomto sportovním okruhu nemají problém použít kroky, které nejsou se zásadami fair play. Jedinci pohybující se v tomto prostředí, kteří se dostanou do mezní situace, budou náchylnější k podvodu s dopingem.

4 Historie dopingu

4.1 Historické kořeny dopingu

Historické kořeny dopingu sahají až do počátků lidské civilizace. V dávných dobách nešlo samozřejmě o doping v dnešní podobě a dnešním významu, šlo však rovněž o nalezení způsobu, jak zvýšit výkonnost člověka – a zprvu k tomu sloužily prostředky, které byly k nalezení v přírodě. V Číně například bylo zvykem žvýkat rostlinu nazvanou *Ephedra vulgaris*, která obsahuje efedrin, látku stimulující bdělost a ostražitost člověka. (Nekola, 2000, s. 22)

Rovněž doping v samotném sportu sahá poměrně daleko do minulosti. V antickém sportu byli účastníci olympiád povzbuzováni především skladbou své stravy – důležitým energetickým zdrojem byly například fíky a každé sportovní odvětví také vyžadovalo jinou skladbu jídelníčku, v menší míře byly využívány i přírodní látky ke zvyšování výkonnosti, které by se podle dnešních měřítek daly považovat za doping, například odvar z přesličky, do kterého se přidávaly i různé houby a který měl za cíl snížit prokrvení sleziny, a tím pádem zvýšit výkonnost především běžců na dlouhé tratě. (Hnízdil, 2000, s. 16)

Co se týká novodobých dějin olympijských her v souvislosti s dopingem, první informace o dopingem pochází z olympijských her v roce 1904 v St. Louis, kdy maratonský vítěz Hicks v průběhu závodu dostal několik injekcí strychninu a k tomu ještě snědl několik vajec, která posléze zapil brandy. Na konci 40. let byl dosud dominující strychnin nahrazen amfetaminem a jeho deriváty, aby tento byl v 70. letech opět nahrazen tentokrát efedrinem a jeho deriváty.

Až do 60. let 20. století byl doping obecně tiše tolerován, a to i přes mnohé pokusy o jeho kontrolu a i přes četná úmrtí, která mezitím způsobil.

Právě v 60. letech se ale ve sportu poprvé objevily také anabolické steroidní hormony, látky podporující nárůst svalové hmoty a urychlující regeneraci organismu, jejichž zásluhou se začaly zásadním způsobem měnit tabulky rekordů ve většině atletických disciplín. V okamžiku, když se anabolika začala rychle šířit do všech sportovních odvětví, nebylo již doping ve sportu možné déle ignorovat.

V lednu 1963 začala Rada Evropy podnikat první kroky v boji proti dopingu a v rámci tohoto boje vydala i následující definici dopingu: „Dopingem se rozumí použití látek tělu fyziologicky cizích zdravými osobami s cílem zlepšit při závodech výkon umělým a nečestným způsobem. Za doping je nutné považovat i určité působení psychologické, směřující ke zlepšení sportovních výkonů.“ (Hnízdil, 2000) V listopadu téhož roku byly navíc do definice zahrnuty i léky používané pro léčení nemocí, které mohou zároveň vést ke zvýšení výkonnosti. Tato definice byla akceptována i Mezinárodním olympijským výborem, který ji navíc doplnil o seznam zakázaných látek, a zařadil ji do tzv. Pravidel o dopingu, které platí v aktualizované podobě dodnes. V roce 1967 začala také působit Lékařská komise MOV, která je hlavním činitelem v boji proti dopingu.

Po zavedení účinných kontrol na anabolické steroidy se začal hledat jiný, méně snadno odhalitelný způsob dopingu a na konci 20. století se začal prosazovat tzv. krevní doping. Sportem, který je v posledních letech asi nejvíce spojován s dopingem, je cyklistika, ale zasažena jsou téměř všechna sportovní odvětví. V poslední době se doping také potýká s problémem potrestání sportovců, kterým byly v těle nalezeny zakázané látky. Na jednu stranu se současný systém snaží potrestat úplně každého, bez ohledu na to, zda si vzal zakázanou látku vědomě a s cílem zvýšit svoji výkonnost, či se do jeho těla dostala ve formě léku podaného lékařem, který netušil, že jde o lék figurující na dopingové listině, na stranu druhou stále dochází k případům omilostnění prokazatelně dopujícího sportovce (například omilostnění Linforda Christieho Britskou atletickou federací

z toho důvodu, že se údajně nepodařilo jednoznačně prokázat, zda se nepovolený nandrolon dostal do jeho těla ze zákazané látky). Dokud nebude tento problém trestů jednoznačně vyjasněn, nemůže být ani boj proti dopingů stoprocentně úspěšný.

Co se týká dějin dopingů v Československu, „nejvýznamnějším“ obdobím byla 80. léta, na jejichž začátku stál tajný program státem řízeného dopingů, který byl podporován komunistickým režimem a sloužil nejen ke sportovním, ale do velké míry i k politickým účelům. Obrat nastal až po roce 1989, kdy teprve začal skutečný boj proti dopingů; v roce 1991 vznikl například Antidopingový výbor ČSFR a v roce 1995 se česká vláda oficiálně zavázala podporovat antidopingový program Rady Evropy a ratifikovala Evropskou antidopingovou konvenci. (Hnízdil, 2000, s. 28)

5 Antidopingový program

5.1 Organizace bojující s dopingem

Boj proti dopingů ve sportu je v dnešní době celosvětovou záležitostí. Zainteresováni na něm jsou a současně se na něm podílejí vládní i nevládní organizace jednotlivých států, které jsou jmenovány níže. V České republice je hlavním činitelem antidopingové politiky Antidopingový výbor ČR.

Nevládní organizace

a) mezinárodní

- WADA (Světová antidopingová organizace)
- MOV (Mezinárodní olympijský výbor)
- MPV (Mezinárodní paralympijský výbor)
- MFS (Mezinárodní sportovní federace)

b) národní

- ČOV (Český olympijský výbor)
- ČPV (Český paralympijský výbor)
- Antidopingový výbor ČR
- Sportovní svazy v ČR

Vládní organizace

a) mezinárodní

- Rada Evropy
- OSN (UNESCO)

b) národní

- MŠMT (ADV ČR)
- Ministerstvo zdravotnictví (laboratoř)

(Rozdělení organizací podle Kapitoly sportovní medicíny, 2003)

5.2 Antidopingový výbor ČR (ADV ČR)

ADV ČR je nejvyšším orgánem a výhradním odborným pracovištěm s celostátní působností zabezpečující antidopingový program ČR. ADV ČR vznikl v roce 1989 při přestavbě organizačních struktur tělesné výchovy a sportu. Byl založený z podnětu nově vzniklého České olympijského výboru a konfederace sportovních a tělovýchovných svazů dne 16.6. 1991, a to podle nového zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů.

V roce 1995 přistoupila Česká republika k Evropské antidopingové úmluvě a díky tomu již za antidopingový program nenesou odpovědnost pouze sportovní a tělovýchovné organizace, ale program se stává již také věcí politiky. „Výkonnou složkou v oblasti provádění dopingových kontrol je Exekutiva pro kontrolu dopingu Antidopingového výboru, která má oprávnění samostatně rozhodovat o provedení dopingové kontroly. K vlastnímu provedení dopingové kontroly jsou určeni dopingoví komisaři, kteří tvoří dobrovolný aktiv spolupracovníků Antidopingového výboru.“ (Nekola, 2008, s. 68)

5.3 Program WADA

Světová antidopingová agentura (WADA) vznikla 10.11.1999 v Lausanne. WADA byla založena Mezinárodním olympijským výborem po událostech v roce 1998, kdy byl svět cyklistiky šokován mnoha dopingovými nálezy. Posláním této agentury je podporovat a koordinovat boj proti dopingu ve sportu na mezinárodní úrovni a podporovat činnost olympijského hnutí, mezinárodních sportovních organizací a státních

orgánů. WADA zajišťuje harmonizaci a spravedlnost v otázkách antidopingu a provádí dopingové kontroly při soutěžích i mimo soutěž na sportovních akcích mezinárodního charakteru.

5.4 Mezinárodní olympijský výbor (MOV)

Nejvyšším a řídicím orgánem olympijského hnutí je Mezinárodní olympijský výbor (International Olympic Committee). Jedná se o neziskovou mezinárodní nevládní organizaci se sídlem ve švýcarském Laussane. MOV sdružuje 205 národních olympijských výborů a rozhoduje o zásadních otázkách olympijských her. V rámci MOV působí Lékařská komise a její subkomise pro doping a biochemii, které mají zodpovědnost za odborné otázky antidopingové politiky. (Nekola, 2008, s. 57)

5.5 Antidopingový program ČOV

Jako představitel olympijského hnutí a nositel fair play ve sportu na území ČR si je Český olympijský výbor plně vědom nebezpečí, které představuje doping ve sportu. Boj proti němu považuje za jeden ze zásadních směrů své činnosti. (Olympic.cz, 2009) Zastřešující Český olympijský výbor byl založen již v roce 1899 a aktivně se v 90. letech 20. století podílel na vzniku samostatného českého Antidopingového výboru. V roce 2007 ČOV výbor přijal Světový antidopingový kodex, který je souborem pravidel dodržovaných v důsledku závazků ČOV k plnění Světového antidopingového programu. Tato pravidla jsou v souladu s povinnostmi ČOV vyplývajícími z kodexu a rozvíjejí trvalé úsilí, které ČOV vynakládá na vymýcení dopingu v České republice. (Olympic.cz, 2009)

Olympijské hnutí je charakteristické hodnotami jako jsou etika, fair play, zdraví, výchova, dodržování pravidel a zákonů, radost a zábava atd. Doping je zásadně proti všem hodnotám, které olympijské hnutí uznává. Antidopingový program ČOV se snaží o zachování ducha sportu a všech jeho hodnot a bojuje za vymýcení dopingu ze sportu.

6 Dopingové kontroly

6.1 Historie dopingových kontrol

První pokusy o kontrolu dopingu sahají do doby, kdy začal být doping zneužíván – podle nalezené zprávy byli při starověkých hrách v Thébách závodníci podrobováni kontrole dechu. Zákaz dopování koní byl vydán již na počátku 20. století. Hnízdil dále uvádí, že v roce 1928 Mezinárodní olympijský výbor na svém zasedání v Amsterdamu doping sice oficiálně zakázal, ale vzhledem k tomu, že neexistovaly laboratorní podmínky pro jeho kontrolu, zákaz se minul účinkem. (2000, s. 20)

Nejaktivnější zemí v boji proti dopingu jistě byla a nadále zůstává Francie. Skupina francouzských lékařů vydala v roce 1959 prohlášení k boji proti dopingu a pomohla vytvořit první komisi pro dopingovou kontrolu. Důležitým bodem v boji proti dopingu byl rok 1967, kdy vznikla Lékařská komise MOV. Tato komise se stala důležitým činitelem v dopingových otázkách a stále určuje strategii boje proti dopingu.

První antidopingové zkoušky byly provedeny na zimních olympijských hrách 1968 v Grenoblu. Žádný ze sportovců nebyl z dopingu usvědčen, protože dopingová kontrola nedokázala mimo několika základních látek ostatní zakázané látky detekovat. V 70. a 80. letech došlo k největšímu rozmachu dopingu. NDR a socialistické bloky včetně Československa sice oficiálně s MOV na vymýcení dopingu spolupracovaly, na druhou stranu organizovaně své sportovce v dopingu podporovaly. Na olympijských hrách v Montrealu v roce 1976 byli sportovci poprvé testováni na anabolické steroidy. Usvědčeno ze zneužití těchto látek bylo v Montrealu hned sedm sportovců z poměrně malého počtu testovaných závodníků.

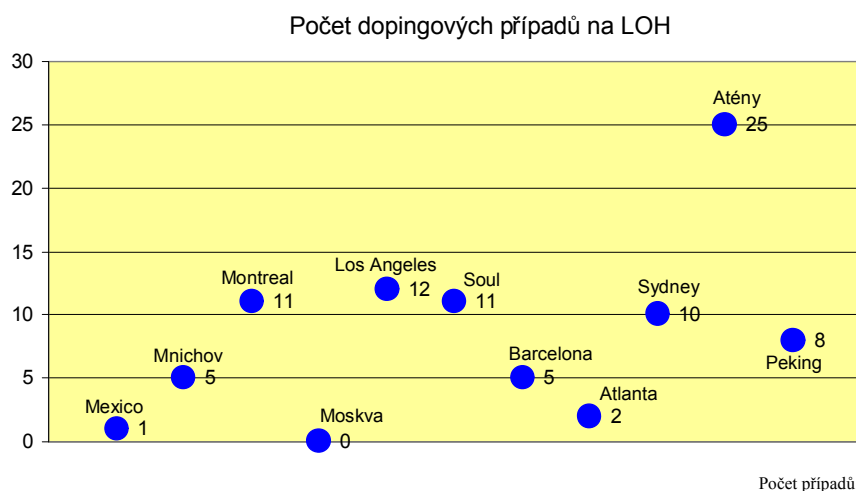
6.2 Pravidla a postup dopingové kontroly

Dopingová kontrola může být prováděna při soutěži nebo kdykoliv mimo soutěž. (Při mimosoutěžním odběru se nesledují – tedy nejsou zakázány – látky ze skupiny S6.Stimulancia, S7.Narkotika, S8.Kanabinoidy a S9.Glukokortikosteroidy.) Dopingový komisař vybírá sportovce, kteří budou následně kontrolováni. Sportovec podepíše formulář k výzvě odběru vzorku a na místo, kde se bude dopingová kontrola provádět (šatna, přilehlé místnosti), se musí sportovec do jedné hodiny po podpisu výzvy dostavit. Dopingový komisař těsně před dopingovou kontrolou zkontroluje totožnost sportovce. Sportovec, kterého může v místnosti doprovázet další osoba, si vybere odběrovou nádobu (75ml) a pod dohledem komisaře stejného pohlaví se do nádoby vymočí. Poté si sportovec vybere libovolné dvě soupravy pro odběr moči, do kterých se moč rozdělí. Odebraný vzorek je tedy rozdělen na dvě části, a to na vzorek A a vzorek B. Na zbytku moči dopingový komisař otestuje kyselost (pH) a hustotu, které musí odpovídat limitu WADA. Pokud jsou hodnoty mimo udaný limit, sportovec musí poskytnout další vzorek moči. (Antidopingový výbor ČR, 2009) Dopingový komisař poté urychleně transportuje vzorky do antidopingové laboratoře k analýze. Sportovec a příslušný svaz jsou poté dopisem seznámeni s výsledkem vzorku A. V případě pozitivního nálezu informuje Antidopingový výbor příslušný svaz a vyzve sportovce k účasti na analýze vzorku B. Je-li pozitivní i vzorek B, pokládá se výsledek analýzy za konečný a případ je předán k projednání disciplinární komisi příslušného svazu. (Hnízdil, 2000, s. 130)

7 Počty dopingových případů na jednotlivých olympijských hrách

7.1 Počty dopingových případů na LOH

- Graf č. 1 – graf znázorňuje počet dopingových případů na jednotlivých LOH

Dopingové kontroly se poprvé prováděly na letních olympijských hrách v roce 1968 v Mexiku. Dopingové kontroly na olympijských hrách prosadila zejména Lékařská komise MOV, která vznikla v roce 1967. Do té doby byl doping obecně tiše tolerován. Tehdejší předseda MOV Avery Brundage boj proti dopingů podporoval, neboť věděl, že užívání zakázaných látek představuje vážné ohrožení olympijských her i olympijských myšlenek. V Mexiku nebyla kvalita dopingových kontrol na vysoké úrovni, i přesto dokázaly kontroly rozeznat zejména stimulanty, narkotika a alkohol. Švédský moderní pětibojař Hans-Gunnar Liljenvall byl

pozitivně testován právě na alkohol. Stal se tak jediným sportovcem na OH v Mexiku, který byl obviněn z dopingu.

Na dalších letních olympijských hrách 1972 v Mnichově již bylo pozitivně testováno 5 sportovců. Všech pět sportovců bylo usvědčeno z užívání látek se stimulativním účinkem. Na těchto hrách však bohužel otázky dopingu zakryla smutná událost, při které byli palestinskými teroristy zabiti izraelští sportovci. Jestliže se na dopingové případy v Mnichově poněkud zapomnělo, o čtyři roky již dopingové hříšníky přehlížet nešlo a na LOH v Montrealu bylo usvědčeno 11 sportovců. Dopingové laboratoře již spolehlivě dokázaly rozpoznat anabolické látky, z 11 případů bylo 8 sportovců diskvalifikováno pro užití anabolik. Mezi nimi byl i československý vzpěrač Petr Pavlásek, který byl kvůli nálezu anabolických steroidů diskvalifikován ze 6.místa.

Od zavedení dopingových kontrol tedy nárůst dopingových případů stále stoupal. Ovšem na dalších olympijských hrách v roce 1980 v Moskvě nebyl zjištěn žádný dopingový nález. Tyto hry byly prvními olympijskými hrami na půdě socialistického státu a řada zemí západního světa je bojkotovala. Moskva hry využila především k propagaci státního zřízení a ideálu komunismu. (Kronika olympijských her, 2006) Ruští funkcionáři také chtěli zajistit kvalitní podmínky pro své sportovce a z tohoto důvodu nebyly na těchto olympijských hrách dopingové kontroly prováděny důsledně. „Dokonce se tvrdilo, že na olympiádě nebyl jediný držitel medaile, natož vítěz, který by nebral nějaký doping.“ (Nekola, 2000, s. 29) To, že sportovci na OH v Moskvě pravděpodobně dopovali a nebyli přistiženi, potvrdily hry za čtyři roky v Los Angeles. Doping mezi olympijskými sportovci byl jasně zřetelný a OH v Los Angeles s 11 přistiženými sportovci byly na dlouhou dobu hrami s nejpočetnějším výskytem dopingu.

Dalších olympijských her v jihokorejském Soulu se v roce 1988 po delší odmlce účastnili sportovci z celého světa. Jak je zmíněno v několika

historických zdrojích, hry byly vnímány jako dopingové. Tuto nálepkou si hry vysloužily zejména z dodatečné diskvalifikace kanadského sprintera Bena Johnsona, která byla mnohokrát medializována. Celkem bylo z dopingu usvědčeno 11 sportovců, bylo zde tedy o jeden dopingový případ méně než na hrách v Los Angeles. Mezi zakázanými látkami, které byly u sportovců zjištěny, převažovaly anabolické látky a látky maskující užití jiných látek – diuretika.

Po dvou vysokých výskytech dopingových nálezů na předešlých OH přišlo uklidnění a v Barceloně 1992 bylo usvědčeno pouze 5 sportovců. Olympijské hry konané ve městě předsedy MOV Juana Antonia Samaranche proběhly v přátelské atmosféře a i díky první účasti profesionálních amerických basketbalistů jsou hodnoceny jako jedny z nejpovedenějších. Důvodem ke znepokojení zde nebylo ani pět dopujících sportovců, u kterých byly zjištěny anabolické a stimulační látky.

Ještě více se na doping zapomnělo na OH 1996 v Atlantě. Zde byli z dopingu usvědčeni pouze 2 sportovci, a to na anabolické látky. Her se účastnilo přes 10 000 sportovců a dopingovou kontrolou neprošli pouze dva závodníci, přestože doposud největší moderní olympijské hry jistě musely některé sportovce lákat k užití nedovolených prostředků. Zda byli sportovci opravdu natolik čestní nebo dopingové kontroly neúčinné, je pouhou spekulací.

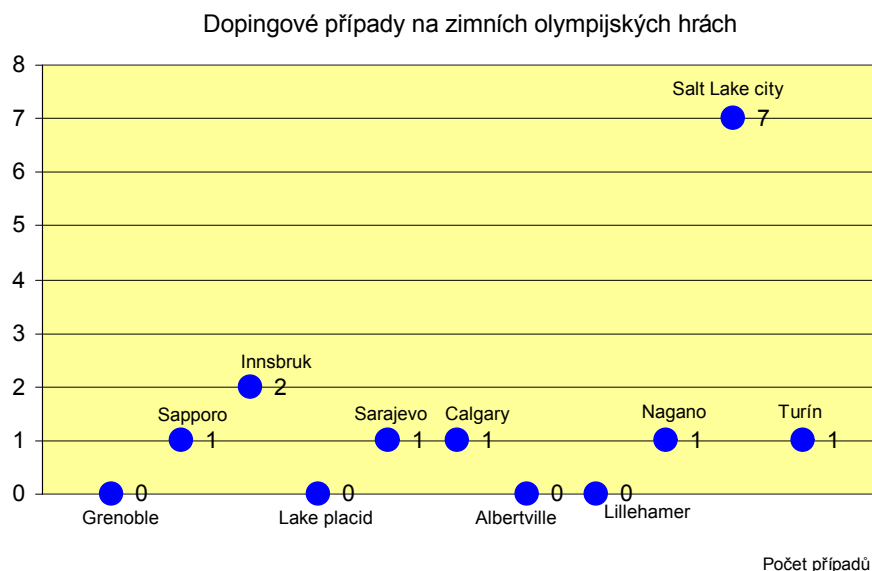
Na tuto otázku ovšem zřejmě odpovídá další vývoj na OH v Sydney a v Athénách. Olympijské hry v Sydney se co do počtu zjištěných dopingových případů vyšplhaly na vysoké hodnoty srovnatelné se hrami z 80. let, tj. Los Angeles a Soul a současně s Montrealem 1976. Většina z 10 zjištěných nedovolených látek v těle sportovců byla diuretika (látky maskující ostatní látky v těle) a anabolické látky. Athény hostily první OH ve třetím tisíciletí, v rámci kterých se také OH konečně vrátily do své rodné země. Byly poznamenány důkladnými bezpečnostními opatřeními kvůli možnému teroristickému útoku. Teroristické hrozby se naštěstí nenaplnily,

ovšem na těchto hrách dosud nejvyšší počet sportovců neprošel dopingovou kontrolou. Počet se zastavil na čísle 25 dopujících sportovců. To je i přes 10 625 zúčastněných sportovců vysoké číslo. Dosud nejvyšší počet dopujících sportovců Athény překonaly o 13 případů. Dopingové skandály se nevyhnuly ani šesti řeckým sportovcům z pořádající země.

Ve velkém očekávání ohledně dopingových skandálů byly hry v Pekingu. Sám předseda MOV Jacques Rogge před hrami předpovídal, že v Pekingu může být až čtyřicet dopingových případů. V hledáčku dopingových komisařů měly být zejména hormony stimulující tvorbu červených krvinek a zakázané metody zvyšování přenosu kyslíku. Prognóza většiny funkcionářů i řady sportovců ovšem byla mylná. V Pekingu bylo přistiženo pouze 8 sportovců. Po vysokých hodnotách na OH v Sydney a rekordním počtu dopujících v Athénách došlo k nejvýraznějšímu poklesu v historii. Očekávaný výskyt hormonu erythropoetinu (EPO) byl detekován pouze v jednom případě.

7.2 Počty dopingových případů na ZOH

- Graf č. 2 – graf znázorňuje počet dopingových případů na jednotlivých ZOH

Zahájení dopingových kontrol na zimních olympijských hrách se datuje stejně jako u letních her do roku 1968. Ve srovnání s hrami letními je dopingových případů podstatně méně a nedochází k vysokým rozdílům mezi jednotlivými hrami. ZOH v Grenoblu 1968 měly premiéru nejen v elektronickém měření závodů, ale také se na nich poprvé prováděly dopingové kontroly. Přes provedených 86 dopingových kontrol nebyl nalezen žádný pozitivní dopingový nález. O čtyři roky později v Sapporu v roce 1972 byl přistižen jeden sportovec. Jednalo se ledního hokejistu ze západního Německa, kterému byl v těle nalezen efedrin spadající do zakázaných látek kategorie stimulantů. Na dalších hrách v Innsbrucku v roce 1976 byli nařčeni z dopingu 2 sportovci, mezi nimiž byl i československý hokejista František Pospíšil. Dovalil uvádí, že „českoslovenští hokejisté doplatili na chřipkovou epidemii a po požití

kodeinu byl ve prospěch soupeře kontumován výsledek jejich utkání s Polskem“ (2004, s. 89) Dopingová kontrola ukázala na kapitána Františka Pospíšila, kterému byl v těle nalezen kodein. Vina však ležela na lékaři československé výpravy, který léky s kodeinem hokejistům sám ordinoval. Pospíšil tak mohl ještě do závěrečných bojů nastoupit.

Další zimní olympijské hry konané v Lake Placid se obešly bez dopingového nálezu. Nad tím, že každý ze závodníků dopingovou kontrolou prošel, se nikdo nepozastavoval. Až o několik let později se začaly vyskytovat názory, že závodníci v 80. letech procházeli kontrolami, i když některé dopingové látky zneužívali. Jedním z důvodů podezření byl státem podporovaný dopingový systém komunistických zemí. Zejména Sovětský svaz a Východní Německo s velkým přehledem získávaly nejvíce medailí a ostatní státy v neoficiálním pořadí nechaly daleko za sebou.

V roce 1984 se olympijské hry poprvé konaly na Balkáně, a to v jugoslávském Sarajevu. Na těchto hrách byl usvědčen z dopingu pouze exotický běžec na lyžích z Mongolska. V těle mu byla odhalena látka methandienon, která spadá do kategorie látek s anabolickým účinkem.

Další olympijské hry v Calgary se opět co do počtu dopingových případů v ničem nelišily s hrami předešlými. V Calgary byl přistižen pouze polský hokejista, když Poláci v turnaji skončili na 10. místě. Jaroslav Morawiecki se snažil svoji výkonnost zvýšit anabolickými látkami.

Olympijské hry ve francouzském Allbertville a v norském Lillehameru jen potvrdily trend dosud provedených dopingových kontrol na ZOH. Na obou těchto olympijských hrách nebyl přistižen žádný ze sportovců, přičemž celkově bylo v Allbertville a Lillehameru provedeno více než 1000 tisíc dopingových kontrol.

Historicky prvním vítězem snowboardového slalomu v Naganu v roce 1998 se stal Kanadčan Ross Rebagliati. Po zisku zlata mu byla v těle nalezena marihuana a Rebagliati byl automaticky diskvalifikován. Toto rozhodnutí však bylo nakonec přehodnoceno, neboť se ozývaly hlasy, že

marihuana není látka stimulující výkon ve sportu, resp. ve snowboardingu. Kanadskému snowboardistovi tedy nakonec zlatá medaile zůstala, přesto je veden jako jediný pozitivně testovaný sportovec z těchto zimních olympijských her.

Na olympijských hrách v Salt Lake City došlo k velkému obratu co se týká počtu dopingových případů. Jednak bylo přistiženo 7 sportovců, což je víc než celkově od Grenoblu po Nagano, a za druhé byly u sportovců objeveny nové dopingové látky a zakázané metody. Jedná se zejména o hormon darbepoetin (dEPO), který stejně jako Erythropoetin (EPO) zmnoží červené krvinky. Pyšný uvádí, že čím více je červených krvinek, tím více je také kyslíku ve svalech sportovce, který pak může podat lepší vytrvalostní výkon. (2006, s. 31) Ruské běžkyně na lyžích Olga Danielová a Larisa Lazutinová byly diskvalifikovány právě kvůli užití zakázaného hormonu darbepoetinu (dEPO), stejně jako Němec ve španělských barvách Johann Muhlegg. Kateřina Neumannová si i díky dopingovým skandálům ostatních běžkyň odvezla dvě stříbrné medaile.

Na turínské olympiádě 2004 se čekal další dlouhý výčet jmen umístěných na dopingových listinách. Toto očekávání se ovšem stejně jako na LOH v Pekingu nepotvrdilo. V Turíně byla přistižena pouze ruská biatlonistka Olga Pylevová, která užila látky se stimulujícím účinkem. ZOH v Turíně tak vrátily počet dopingových případů zpět na velmi nízkou úroveň a snížily průměr dopingových případů na něco málo přes jeden dopingový případ na jedno ZOH.

8 Dopingové látky nebo zakázané metody na OH

8.1 Dopingové látky nebo zakázané metody na LOH

V této kapitole jsou jako dokumentující informace uvedeny všechny případy dopingu a zneužití zakázaných látek či metod na LOH, v závorce za místem konání OH je pak uveden počet případů.

***1968 Mexico City* (1)**

Hans-Gunnar Liljenvall (Švédsko), moderní pětiboj – alkohol

***1972 Mnichov* (5)**

Bakhaava Buida (Mongolsko), judo – amfetamin (stimulancia)

Miguel Coli (Puerto Rico), basketbal – efedrin (stimulancia)

Richard DeMont (USA), plavání – efedrin (stimulancia)

Jamie Huelamo (Španělsko), cyklistika – coramine (stimulancia)

Walter Legel (Rakousko), vzpírání – amfetaminy (stimulancia)

***1976 Montreal* (11)**

Blagoi Blagoev (Bulharsko), vzpírání – anabolické steroidy

Mark Cameron (USA), vzpírání – anabolické steroidy

Paul Cerutti (Monako), trap (střelba) – amfetaminy (stimulancia)

Valentin Khristov (Bulharsko), vzpírání – anabolické steroidy

Dragomir Ciorislan (Rumunsko), vzpírání – fencanfamin (stimulancia)

Phillip Grippaldi (USA), vzpírání – anabolické steroidy

Zbigniew Kacmarek (Polsko), vzpírání – anabolické steroidy

Arne Norback (Švédsko), vzpírání – anabolické steroidy

Petr Pavlásek (Československo), vzpírání – anabolické steroidy

Danuta Rosani-Gwardecková (Polsko), atletika (hod diskem) – anabolické steroidy

1980 Moskva (0)

1984 Los Angeles (12)

Serafim Grammatikopoulos (Řecko), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)

Vesteinn Hafsteinsson (Island), hod diskem – nandrolon (anabolické látky)

Thomas Johansson (Švédsko), řecko-římský zápas – metenolon (anabolické látky)

Stefan Laggner (Rakousko), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)

Goran Petterson (Švédsko), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)

Elji Shimomura (Japonsko), volejbal – testosteron (anabolické látky)

Mikiyasu Tahala (Japonsko), volejbal – efedrin (stimulancia)

Ahmed Tarbi (Alžírsko), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)

Mahmoud Tarna (Libanon), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)

Gian-Paolo Urlando (Itálie), hod kladivem – testosteron (anabolické látky)

Naryti Vainio (Finsko), atletika, 10 km – metenolon (anabolické látky)

Anna Verouliová (Řecko), hod oštěpem – nandrolon (anabolické látky)

1988 Soul (11)

Alidad (Afghanistan), zápas-volný styl – furosemid (diuretika)

Kerrith Brown (Velká Británie), judo – furosemid (diuretika)

Kálmán Csengeri (Maďarsko), vzpírání – stanozolol (anabolické látky)

Angel Genchev (Bulharsko), vzpírání – furosemid (diuretika)

Mitko Grablev (Bulharsko), vzpírání – furosemid (diuretika)

Ben Johson (Kanada), atletika, 100 m – stanozolol (anabolické látky)

Fernando Mariaca (Španělsko), vzpírání – semolin (stimulancia)

Jorge Quezada (Španělsko), moderní pětiboj – propranolon (beta-blokátory)

Andor Szányi (Maďarsko), vzpírání – stanozolon (anabolické látky)
Alexander Watson (Rakousko), moderní pětiboj – kofein (stimulancia)
Sergiusz Wolczaniecki (Polsko), vzpírání – stanozolon (anabolické látky)

1992 Barcelona (5)

Madina Biktagirová (Společ. nezávislých států), maraton – norfenefrin (stimulancia)
Bonnie Dasseová (USA), vrh koulí – klenbuterol (anabolické látky)
Judson Logan (USA), hod kladivem – klenbuterol (anabolické látky)
Nijole Medveděvová (Litva), skok daleký – mezokarp (stimulancia)
Wu Danová (Čína), volejbal – strychnin (stimulancia)

1996 Atlanta (2)

Iva Prandzhevaová (Bulharsko), atletika – metandienon (anabolické látky)
Natalya Shekhodanová (Rusko), atletika, 100m překážky – stanozol (anabolické látky)

2000 Sydney (10)

Fritz Aanes (Norsko), zápas – nandrolon (anabolické látky)
Ashot Danielyan (Arménie), vzpírání – stanozol (anabolické látky)
Izabela Dragnevaová (Bulharsko), vzpírání – furosemid (diuretika)
Stian Grimseth (Norsko), vzpírání – nandrolon (anabolické látky)
Ivan Ivanov (Bulharsko), vzpírání – furosemid (diuretika)
Alexander Leopold (Německo), zápas – nandrolon (anabolické látky)
Sevdalin Minchev (Bulharsko), vzpírání – furosemid (diuretika)
Oyumbileg Purevbaatar (Mongolsko), zápas – furosemid (diuretika)
Andreea Raducanová (Rumunsko), gymnastika – efedrin (stimulancia)
Andris REinholds (Lotyšsko), veslování – nandrolon (anabolické látky)

2004 Athény (25)

Wafa Ammouriová (Maroko), vzpírání – anabolické steroidy

Adrián Annus (Maďarsko), atletika, kladivo – falšování výsledků

Andrew Brack (Řecko), baseball – stanozol (anabolické látky)

Viktor Chislean (Moldávie), vzpírání – anabolické steroidy

Robert Fazekas (Maďarsko), hod diskem – nedostavil se k dopingové zkoušce

Mabel Fonsecaová (Puerto Rico), zápas – stanozol (anabolické látky)

Anton Galkin (Rusko), atletika – stanozol (anabolické látky)

Ferenc Gyurkovics (Maďarsko), vzpírání – oxanfrolone (anabolické látky)

Zoltan Kecskes (Řecko), vzpírání – anabolické steroidy

Albina Khomicová (Rusko), vzpírání – testosteron (anabolické látky)

Aye Khine Nanová (Myanmar dříve Barma), vzpírání – anabolické steroidy

Irina Koržaněnková (Rusko), atletika – stanozol (anabolické látky)

Zoltan Kovací (Maďarsko), vzpírání – nedostavil se k dopingové zkoušce

Pratima Kumari Na (Indie), vzpírání – anabolické steroidy

Aleksey Lesnichiy (Bělorusko), atletika – klenbuterol (anabolické látky)

David Munyasia (Keňa), box – katin (stimulancia)

Derek Nicholson (Řecko), baseball – diuretika

Olena Olefirenková (Ukrajina), veslování – etamivan (stimulant)

Leonidas Sampanis (Řecko), vzpírání – testosteron (anabolické látky)

Sanamcha Thinbajamová (Indie), vzpírání – furosemide (diuretika)

Mital Sharipov (Kyrkystán), vzpírání – furosemide (diuretika)

Olga Ščukinová (Uzbekistán), atletika – klenbuterol (anabolické látky)

Sahbaz Suleová (Turecko), vzpírání – anabolické steroidy

Ekaterini Thanouová (Řecko), atletika – nedostavil se k dopingové zkoušce

Konstantinos Kenteris (Řecko), atletika – nedostavil se k dopingové zkoušce

2008 Peking (8)

Ljudmila Blonská (Ukrajina), sedmiboj – methyltestosteron (anabolické látky)

Kim Čong-so (KLDR), střelba – propranolon (beta blokátory)

Thi Ngan Thuong DO (Vietnam), gymnastika – furosemid (diuretika)

Maria Isabel Morenová (Španělsko), cyklistika – EPO (hormony a příbuzné látky)

Vadim Děvjatovskij (Bělorusko), kladivo – testosteron (anabolické látky)

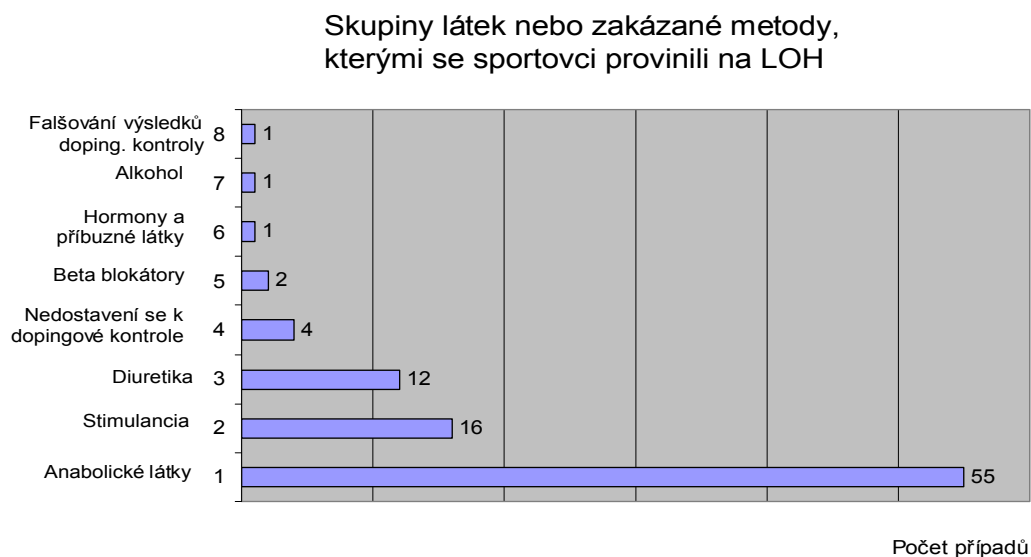
Ivan Tichon (Bělorusko), kladivo – testosteron (anabolické látky)

Adam Seroczynski (Polsko), kajak, 1000m (dvojice) – klenbuterol (anabolické látky)

Igor Razoronov (Ukrajina), vzpírání – anabolické steroidy (anabolické látky)

(Do seznamu jsou zařazeni pouze dopující sportovci, nikoliv nadopovaná zvířata.)

- Graf č. 3 – graf znázorňuje jakými zakázanými látkami či metodami se sportovci provinili na LOH

V grafu vidíme přehled zakázaných látek a metod, kterými se sportovci provinili na LOH od zavedení dopingových kontrol po současnost. Na letních olympijských hrách byly s velkým náskokem nejvíce užívány anabolické látky. Anabolickými látkami se snažilo zvýšit svoji výkonnost 55 sportovců, na druhém místě jsou stimulancia se 16 případy a na třetím s 12 případy diuretika. Užívání anabolických látek na LOH bylo poprvé zjištěno na LOH 1976 v Montrealu a trvá až do dnešní doby. Olympijské hry v roce 1972 v Mnichově proběhly ještě bez oficiální kontroly na doping anabolickými steroidy. V Montrealu 1976 bylo z 11 přistižených 8 užívajících anabolické látky. V Los Angeles 1984 dokonce 11 případů z 12! Anabolické látky jsou ovšem i v současné době jasně nejužívanějším dopingem ve sportu. V Athénách 2004 bylo 14 sportovců z 25 přistiženo právě s anabolickými látkami v těle. Anabolické látky jsou sportovci užívány dlouhá desetiletí a sportovci je užívají i přesto, že jejich užívání znamená velké zdravotní riziko. Toto zdravotní riziko

sportovci podstupují a doufají ve zlepšení svého sportovního výkonu. Nekola hovoří o následujících účincích anabolických steroidů na organismus: „Kromě působení na růst svalové tkáně se anabolické steroidy uplatňují ve stimulaci růstu kostí v dospívání a v působení na psychiku jedince. Zvyšují agresivitu a objektivně i subjektivně navozují psychický i fyzický stav, který umožňuje zvýšení tréninkových dávek a zkrácení přestávek v tréninku nutných k regeneraci organismu.“ (2008, s. 31)

Látky se stimulační povahou (např. efedrin, kokain nebo amfetaminy) byly v olympijské historii odhaleny v 16 případech, tj. o 38 případů méně než u látek anabolických. Poprvé bylo jejich užívání zjištěno na LOH 1972 v Mnichově, kdy všech pět přistižených sportovců užilo stimulantů, jejich užívání na LOH však později postupně klesalo. Účinky stimulantů jsou především oddálení únavy, udržení bdělosti a koncentrace, snížení pocitu vnímání bolesti, povzbuzení soutěživosti a bojová připravenost k výkonu.

Dvanáctkrát se v olympijské historii objevila diuretika. Diuretika jsou využívána pro svoji schopnost zamaskovávat ostatní zakázané látky v těle sportovce a pro snižování tělesné hmotnosti před soutěžemi s váhovým limitem. Poprvé byl sportovec přistižen užívající diuretika až v roce 1988 v Soulu. V tomto případě se tedy nejedná o látky přímo ovlivňující výkon sportovce. Diuretika je možné např. maskovat užíváním hormonu erythropoetin (EPO), protože změni poměr krevní plazmy k pevným částicím krve.

Čtyřikrát v historii LOH se sportovci nedostavili k dopingové zkoušce, tím porušili antidopingové pravidlo, a proto je výsledek zkoušky brán jako pozitivní.

Beta-blokátory byly užity ve 2 případech. Druhý případ se stal na LOH v Pekingu 2008, kdy byl korejský střelec diskvalifikován po zisku dvou medailí. Beta-blokátory ovlivňují funkce vegetativního nervového systému a blokují účinek adrenalinu a ostatních katecholaminů na

betareceptory v plicích. Účinek se projeví v určité redukci kardiovaskulárního systému, snížení tepové frekvence a poklesu minutového srdečního výdeje. (Nekola, 2008, s. 38)

Nečekaně pouhým jedním případem jsou zastoupeny hormony a příbuzné látky. Španělská cyklistka Maria Isabel Morenová byla v Pekingu testována již v olympijské vesnici a z důvodu nálezu EPO v krvi vůbec do závodů nezasáhla.

Dále byl jeden sportovec pozitivně testován na alkohol a jeden se snažil zfalšovat výsledky dopingové kontroly.

8.2 Dopingové látky nebo zakázané metody na ZOH

V této kapitole jsou podobně jako v případě LOH vyjmenovány všechny případy dopingů a zneužití zakázaných látek či metod na ZOH, v závorce je opět uveden počet případů.

1968 Grenoble (0)

1972 Sapporo (1)

Alois Schroder (Západní Německo), lední hokej – efedrin (stimulancia)

1976 Innsbruck (2)

Galina Kulaková (Sovětský svaz), běžecké lyžování – efedrin (stimulancia)

František Pospíšil (Československo), lední hokej – kodein (narkotika)

1980 Lake Placid (0)

1984 Sarajevo (1)

Puravjalyn Batsukh (Mongolsko), běžecké lyžování – methandienon (anabolické látky)

1988 Calgary (1)

Jaroslav Morawiecki (Polsko), lední hokej – testosteron (anabolické látky)

1992 Albertville (0)

1994 Lillehammer (0)

1998 Nagano (1)

Russ Rebagliati (Canada), snowboard – marihuana (kanabinoidy)

2002 Salt Lake City (7)

Alain Barter (Velká Británie), sjezdové lyžování, slalom – metamfetamin (stimulancia)

Olga Danielová (Rusko), běžecké lyžování – darbepoetin (dEPO) (hormony a příbuzné látky)

Larisa Lazutinová (Rusko), běžecké lyžování – darbepoetin (hormony a příbuzné látky)

Marc Meyer (Rakousko), běžecké lyžování – krevní transfuze (zvyšování přenosu kyslíku – krevní doping)

Johann Muhlegg (Španělsko), běžecké lyžování – darbepoetin (dEPO) (hormony a příbuzné látky)

Vasily Pankov (Bělorusko), lední hokej – nandrolon (anabolické látky)

Achim Walcher (Rakousko), běžecké lyžování – krevní transfuze (zvyšování přenosu kyslíku – krevní doping)

2006 Turín (1)

Olga Pylevová (Rusko), biatlon – karfedon (stimulancia)

- Graf č. 4 – graf znázorňuje jakými zakázanými látkami či metodami se sportovci provinili na ZOH

Skupiny látek nebo zakázané metody, kterými se sportovci provinili na ZOH

V grafu vidíme přehled zakázaných látek a metod, kterými se sportovci provinili na ZOH od zavedení dopingových kontrol po současnost. Situace je zcela odlišná než u letních olympijských her. Žádná ze skupin látek nijak svým počtem výrazně nepřevyšuje ostatní skupiny látek. I celkové počty dopingových případů jsou výrazně nižší. Se 4 případy je na prvním místě co do počtu dopingových případů skupina stimulancií. Konkrétně šlo o tyto zakázané látky – efedrin ve dvou případech, metamfetamin a karfedon. Třikrát byly užity látky spadající do skupiny

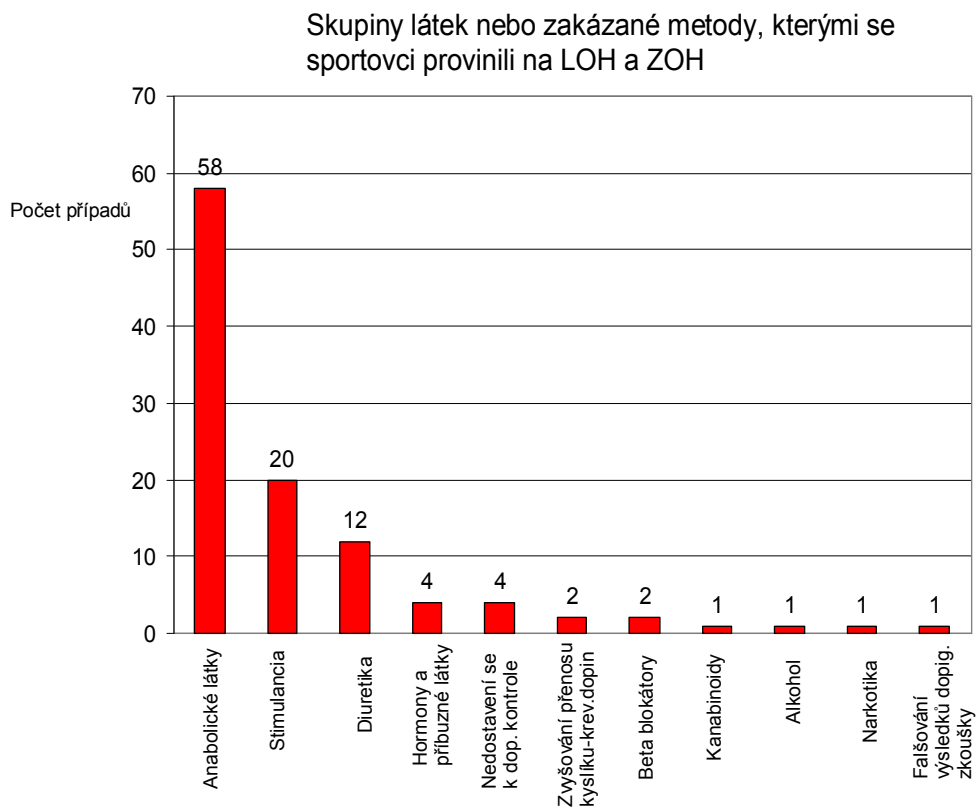
zakázaných látek hormony a příbuzné látky. Jednalo se o zneužití darbepoetinu (dEPO). Tyto tři pokusy o dopingový podvod s hormony podporujícími tvorbu červených krvinek byly zaznamenány na ZOH 2002 v Salt Lake City. Darbepoetin (dEPO) je nejvhodnější pro rozvoj vytrvalostních schopností a z tohoto důvodu byl nalezen u klasických lyžařů preferujících dlouhé tratě.

Anabolické látky nemají na zimních olympijských hrách narozdíl od letních her dominantní postavení vůči ostatním látkám. Dva sportovci byli usvědčeni z krevního dopingu, který patří do skupiny zakázaných metod; stalo se tak na ZOH v Salt Lake City v roce 2002, kdy se rakouští běžci na lyžích snažili krevní transfuzí zvýšit přenos kyslíku ve svém těle, přičemž množství kyslíku v pracujících svalech je jedním z rozhodujících faktorů vytrvalostních schopností sportovce. (Pyšný, 2006, s. 56)

Narkotika a kanabinoidy byly zjištěny každé v 1 případě, konkrétně se jednalo o kodein a marihuanu.

8.3 Dopingové látky nebo zakázané metody na LOH i ZOH

- Graf č. 5 – graf znázorňuje dopingové látky či metody a počet jejich výskytu na OH

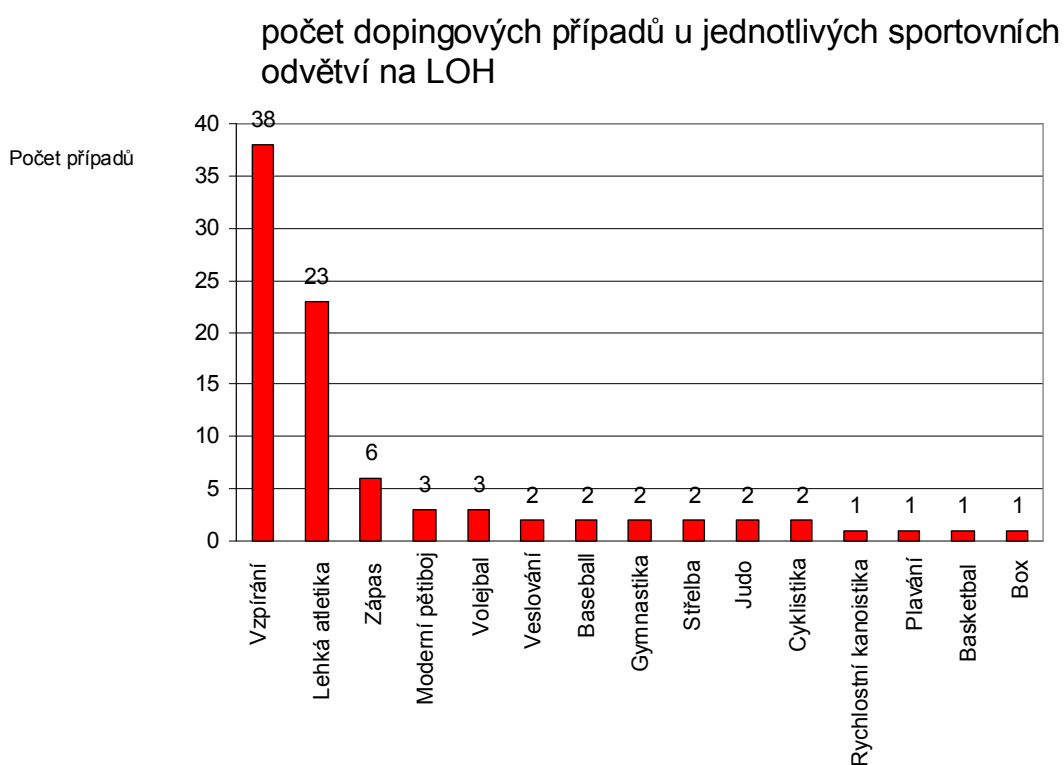
V grafu jsou zobrazené součty případů zneužití zakázaných látek nebo metod zjištěných na letních a zimních olympijských hrách podle jednotlivých kategorií látek nebo metod. Anabolické látky zůstávají jasně nejvíce se vyskytující látkou na OH s 58 případy, z toho 55 případů se vyskytlo na LOH a 3 případy na ZOH. Stimulancia byla zjištěna ve 20 případech. A opět se většina stala na LOH, pouze 4 případy pocházejí ze ZOH. Diuretika, látky mající schopnost maskovat ostatní látky, byla odhalena ve 12 případech, z nichž se všechny odehrály na LOH. Látky

spadající do skupiny hormonů a příbuzných látek jsou zastoupeny 4 případy. Zajímavé je, že 3 z těchto 4 případů se vyskytly na ZOH. Další uváděné látky se vyskytují buď pouze na LOH nebo pouze na ZOH.

9 Sportovní odvětví a dopingové případy na OH

9.1 Dopingové případy v souvislosti se sportovním odvětvím na LOH

- Graf č. 6 – graf znázorňuje počet dopingových případů v rámci jednotlivých sportovních odvětví na LOH

V grafu vidíme rozdělení dopingových případů vyskytujících se na LOH podle jednotlivých sportovních odvětví. Všeobecně jsou známé některé sporty, ve kterých se častěji než jinde vyskytuje problém s dodržováním antidopingových pravidel. V médiích se často řeší dopingové případy například z atletiky, vzpírání a cyklistiky. V historii LOH mají vzpírání a lehká atletika největší množství dopingových případů s velkým

náskokem před ostatními sporty. Dopingové případy v cyklistice existují nečekaně pouze dva. Jestliže se podíváme blíže na zneužívání dopingových látek ve vzpírání, lze konstatovat že z 38 případů byla u 27 zjištěna přítomnost anabolických látek. Zejména u rychlostně silových sportů je anabolický účinek s nárůstem silových schopností po příjmu anabolických steroidů důležitým předpokladem k vysokému výkonu

Velkou roli ve zneužívání anabolických látek hraje také sociální prostředí ve sportu. Sportovec, který se dlouhou dobu pohybuje v prostředí, kde je doping tolerován, sám nebude mít zábrany pomoci si zakázanými látkami. V žádném případě není možné obecně shazovat intelekt lidí pohybujících se ve vzpírání, ale morální vlastnosti mnoha těchto lidí zejména v oblasti etiky často nejsou na příliš vysoké úrovni. Ještě jednou je však potřeba zdůraznit, že samozřejmě nelze všechny trenéry, funkcionáře a sportovce takzvaně „házet do jednoho pytle“.

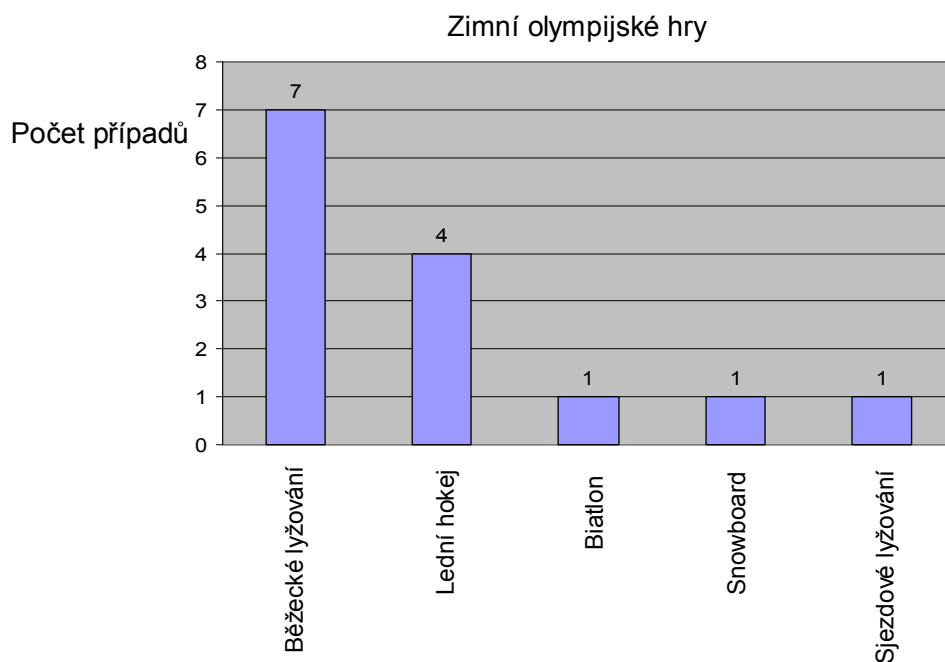
Počet atletů, kteří byli v historii LOH přistiženi při doping, je 23, přičemž opět většina atletů užila anabolické látky (konkrétně 17 sportovců). V lehké atletice je situace poněkud odlišná než u vzpírání. Sama atletika se již řadu let snaží doping zcela vymýtit. Dá se říci, že této snaze jí to kazí pouze některé země, které daná pravidla přehlížejí.

Šest případů doping se vyskytlo u zápasu, u kterého závodníci také poměrně často porušují antidopingová pravidla.

Obecně lze tedy říci, že sporty u kterých se obecně častěji objevují dopingové případy (na MS, ME), si drží stejné postavení i na LOH.

9.2 Dopingové případy v souvislosti se sportovním odvětvím na ZOH

- Graf č. 7 – graf znázorňuje počet dopingových případů v rámci jednotlivých sportovních odvětví na ZOH

V grafu je znázorněné rozdělení dopingových případů, které se vyskytly na ZOH, podle jednotlivých sportovních odvětví. Nejvíce případů, a to 7, připadá na běžecské lyžování. Vrcholové výkony na běžecských lyžích vyžadují vysoký rozvoj rychlostních, silových a vytrvalostních schopností. Z hlediska možného užívání dopingu se běžecské lyžování řadí mezi rizikovější sporty a v obecném porovnání je sportem s často se vyskytujícím dopingem, podobně jako je tomu u cyklistiky v rámci letních sportů.

Na druhém místě co do počtu prokázaných případů je lední hokej se 4 přistiženými. O doping v hokeji toho však zatím není příliš známo a hokejové federace provádí dopingové zkoušky skoro jen výjimečně. V říjnu 2008 zemřel na selhání srdce mladý ruský hokejista Alexej Čerepanov. Podle některých vyšetřovatelů Čerepanovu smrt zavila nejen jeho srdeční

vada, ale také krevní doping, který měl údajně užívat. To vše jsou pouhé domněnky a spekulace, jisté však je, že v hokeji jsou dopingové kontroly zanedbávány.

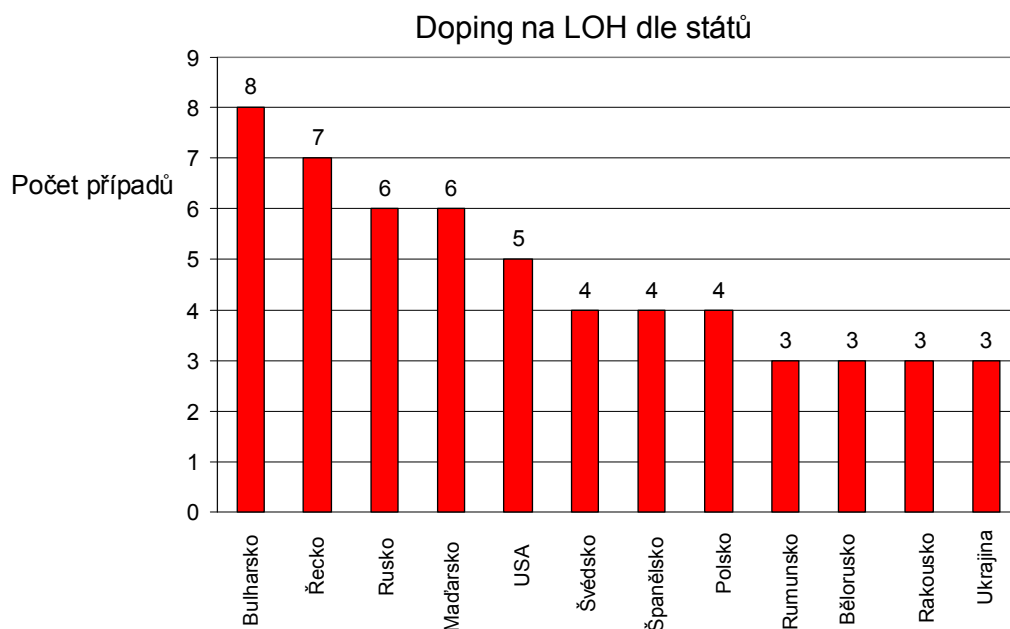
V biatlonu, snowboardingu a sjezdovém lyžování byl doping na ZOH prokázán pouze v 1 případě.

10 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na OH

10.1 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na LOH

V této práci již byla porovnávána sportovní odvětví z hlediska četnosti výskytu dopingu či z hlediska typu nejčastěji zneužívaných dopingových látek zjištěných na OH. Nyní se analýza zaměří na jednotlivé účastnické státy na LOH. V grafu jsou zaznamenány počty dopingových případů spadající pod konkrétní zemi. Na předních místech se umístily státy s dříve komunistickým režimem – Bulharsko, Rusko (Sovětský svaz) či Maďarsko. Zejména sportovci z bývalého Sovětského svazu byli pod stálým tlakem státního dopingu. K tomu přispěl i fakt, který Nekola popisuje následovně: „Nástupem sportovců Sovětského svazu na sportovní scénu na olympijských hrách v roce 1952 a později Německé demokratické republiky byla odstartována nová éra sportovního soutěžení, které se již neodehrávalo jen v soubojích jednotlivců, ale začalo vážné soupeření národů, které po čase přerostlo v soupeření dvou světových společensko-ekonomických soustav.“ (2008, s. 21)

- Graf č. 8 – graf znázorňuje počet dopingových případů na LOH podle jednotlivých států

Celkem se na LOH provinilo 41 různých států. V grafu je uvedeno 12 států s nejvyšším počtem dopingových případů. Za nejvyšším počtem 8 případů Bulharska stojí zejména vzpěrači a k většině případů bulharského dopingu došlo v průběhu 80. a 90. letch.

Na druhém místě se 7 dopingovými případy skončili Řekové. V zemi, kde olympijské hry vznikly, je tento vysoký počet dopingových případů na první pohled nečekaný. Ovšem Řekové své dopingové případy začali sbírat až v nedávné době, např. na svých vlastních olympijských hrách v Athénách v roce 2004 byli z dopingu usvědčeni hned čtyři řečtí sportovci. Řekové se ovšem mohli na svých hrách dočkat ještě více dopingových případů vlastních sportovců. Jedenáct nejmenovaných řeckých vzpěračů těsně před hrami v Athénách bylo potrestáno dvouletým zákazem činnosti kvůli užívání zakázaného anabolického steroidu.

Rusko je se 6 přistiženými sportovci na třetím místě v přehledu LOH. Do tohoto počtu je zahrnut i jeden dopingový případ, který se stal na LOH v Barceloně v roce 1992, kdy byla maratonská běžkyně ze Společenství nezávislých států usvědčena z dopingu. Rusko (Sovětský svaz) své dopingové případy překvapivě nasbíralo až od roku 1992 výše.

Stejný počet dopingových případů jako Rusko má i Maďarsko, které tohoto čísla dosáhlo poté, co byli na LOH v Athénách v roce 2004 usvědčeni z dopingu čtyři maďarští sportovci. Z maďarské výpravy byl v Athénách usvědčen i vynikající diskař Robert Fazekas.

Pětkrát se na LOH proti dopingovým pravidlům provinila výprava USA. Je třeba zmínit, že naposledy to bylo již před devatenácti lety v Barceloně. V posledních letech bylo však několik amerických atletů přistiženo při dopingu mimo OH, a to ve spojitosti s kontroverzní laboratoří BALCO. Například americká atletka Marion Jonesová byla usvědčena a sama se k užívání dopingu přiznala, není však do seznamu zařazena, neboť nikdy nebyla přímo přistižena při OH, nicméně MOV zlaté medaile z olympijských her Jonesové i tak odebral.

Se stejným počtem 4 dopingových případů se doposud na LOH potýkalo Švédsko, Španělsko a Polsko. Švédský moderní pětibojař Liljevall byl historicky prvním dopujícím sportovcem na LOH (Mexico 1968). Ve španělské výpravě mezi provinilci převažují cyklisté. „Prezident Mezinárodní cyklistické unie (UCI) Pat McQuaid prohlásil, že ve Španělsku je krevní doping rozšířenější než jinde. Navíc obvinil tamní funkcionáře, že proti užívání zakázaných látek bojují jen laxně.“ (Sběrnice.net, 2009)

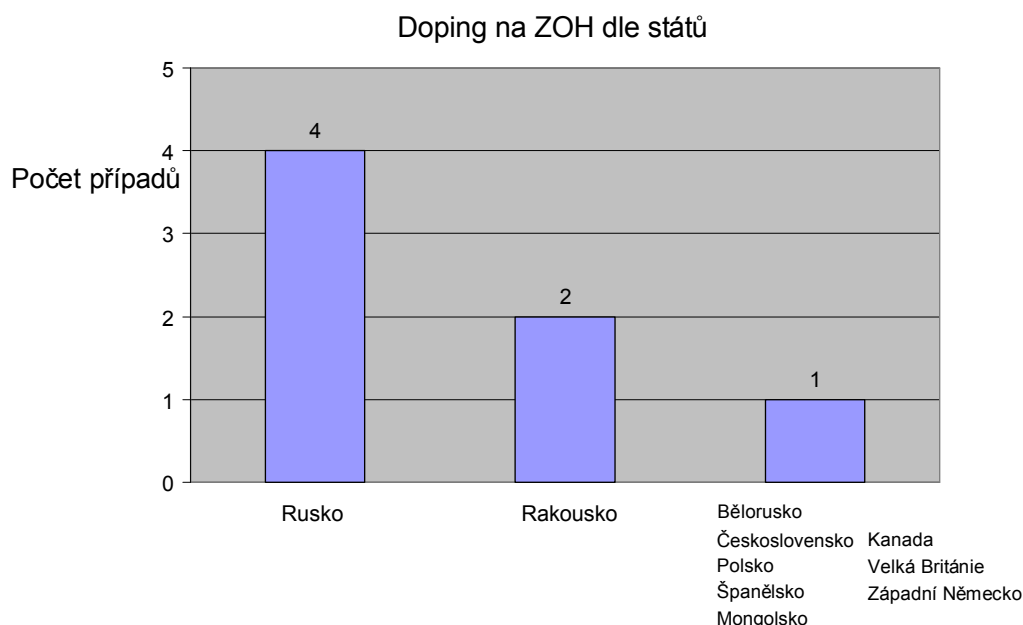
Po 3 dopingových případech mají Rumunsko, Bělorusko, Rakousko a Ukrajina.

Česká republika jako samostatný stát nemá žádný dopingový případ ani na LOH, ani na ZOH. V roce 1976 v Montrealu se provinil proti dopingovým pravidlům československý vzpěrač Petr Pavlásek, kterému

byly v těle nalezeny anabolické steroidy. Československo, resp. Česká republika tak sdílí s dalšími 23 zeměmi jeden dopingový případ na LOH. V celkovém pořadí se tak umístila na 19.-41. místě v pořadí jednotlivých států, co se dopingu na LOH týká.

10.2 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na ZOH

- Graf č. 9 – graf znázorňuje počet dopingových případů na ZOH podle jednotlivých států

Při dopingu na ZOH byli nejčastěji přistiženi ruští sportovci, a to ve 4 případech. Do tohoto počtu je zahrnut i jeden dopingový případ z ZOH v Innsbrucku 1976 klasické lyžařky Kulakové, startující za Sovětský svaz. Ruská výprava běžeckého lyžování v posledních letech čelila velké kritice kvůli podezření z dopování a dokladem toho jsou i ZOH. V Salt Lake City

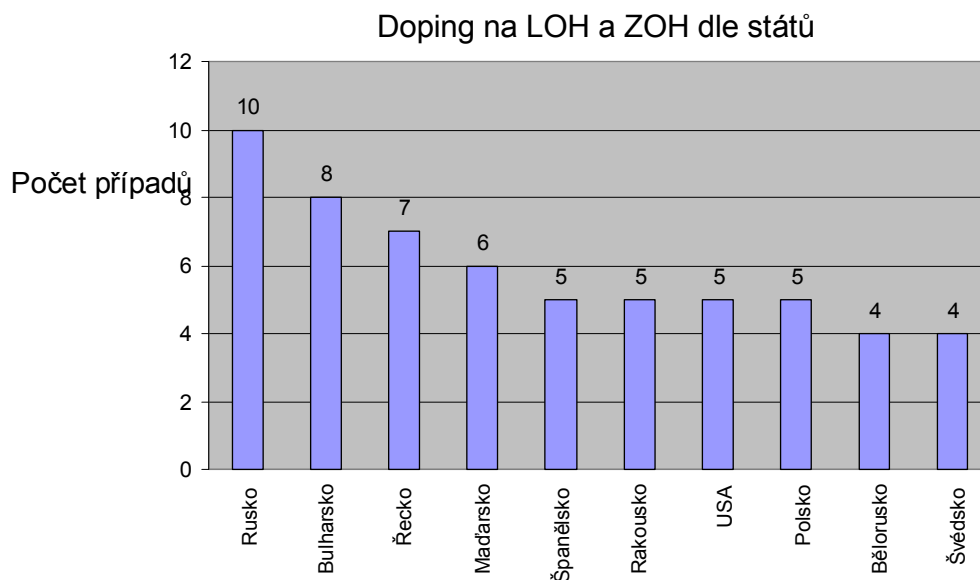
2002 byly přistiženy běžkyně Olga Danilovová a Larisa Lazutinová a v Turíně 2006 biatlonistka Olga Plevová.

Dva rakouské dopingové případy mají na svědomí běžkaři Marc Meyer a Achim Walcher. Byli dodatečně diskvalifikováni ze ZOH v Salt Lake City, přestože ani jeden na žádnou z medailí nedosáhl. Důvodem diskvalifikace bylo nalezení zařízení na transfuzi krve v jejich pokoji v olympijské vesnici. „Otec Marca Meyera, Walter Meye byl delší dobu označován za člověka pomáhajícího sportovcům k dopingů a dostal zákaz účasti na OH do roku 2010.“ (Lidovky.cz, 2009)

Osm zemí se provinilo na ZOH v 1 případě. Mezi nimi je i Československo. V Innsbrucku 1976 byl potrestán za užití kodeinu po chřipkové epidemii celého družstva hokejista František Pospíšil. Československo se tak na ZOH zařadilo do skupiny zemí, které se jednou dopingově provinily a umístilo se tak na 3.-10. místě v pořadí národů.

10.3 Podíl jednotlivých zemí na dopingu na LOH a ZOH

- Graf č. 10 – graf znázorňuje počet dopingových případů celkově na OH podle států

Po sečtení všech dopingových případů z LOH a ZOH je možné konstatovat, že Rusko je s 10 proviněními nejčastěji dopující zemí na OH. Jak již bylo řečeno, do těchto deseti dopingových případů je započítán i případ běžkařky Kulakové (Sovětský svaz) ze ZOH a případ atletky Biktagirové (Společenství nezávislých států) z LOH. Rusové posbírali 6 případů na LOH a 4 na ZOH. Fakt, že je Rusko z hlediska dopingu ve sportu velmi rizikovou zemí, potvrzuje i Donatiho studie z roku 2007, podle které je Rusko producentem 20% dopingových prostředků ve světě. (Hanslíček, 2008) S dopingem nejčastěji obchoduje mafie, a to zejména ruská.

Na druhém místě skončilo Bulharsko, které svých 8 dopingových případů nasbíralo pouze na LOH. O 6 dopingových případů z 8 se přičinili vzpěrači. Někteří bulharští vzpěrači, kteří mají problémy s dodržováním

dopingových pravidel ani nemohli startovat na LOH v Pekingu, neboť jedenáct vzpěračů mělo na soustředění pozitivní dopingový test. Bulharský olympijský výbor rozhodl, že přistižení vzpěrači na LOH do Pekingu neodjedou.

Sedm dopingových případů zaznamenalo Řecko, všechny na LOH. Jak již bylo naznačeno, problémy musejí Řekové řešit zejména u vzpěračů, avšak dopingové skandály se nevyhnuly ani atletům Thanouové a Kenterisovi, kteří měli být hrdiny LOH v Aténách. Podle Donatiho studie má Řecko 4% podíl na celosvětové produkci dopingových prostředků. Z této studie také vyplývá, že v Evropě jsou po Rusku největšími producenty dopingových prostředků právě Řekové. (Hanslíček, 2008)

Další zemí v pořadí je Maďarsko, které svých 6 dopingových případů nasbíralo také pouze na LOH. Čtyřikrát se provinili vzpěrači, dvakrát atleti – vrhači. Většinu dopingových případů maďarská výprava zaznamenala na LOH v Athénách v roce 2004, kdy byly přistiženi 4 sportovci.

Celkově byli za celou historii dopingových kontrol přistiženi sportovci ze 41 světových zemí. Jedenáct států se provinilo 8-3 dopingovými případy (jak je uvedeno v grafu).

Sedm států se proti dopingovým pravidlům provinilo dvakrát. Mezi tyto státy patří i Československo. Celkově tak Československo v součtu obsadilo 12.-18. místo. V rámci celkového počtu států, jejichž sportovci byli na OH přistiženi při dopingu, se tak Československo nachází v první polovině. Je však třeba zdůraznit, že československý hokejový kapitán František Pospíšil byl nařčen z dopingu neprávem, neboť pochybil lékař československé výpravy a naordinoval mu lék se zakázanými látkami.

Ve výsledcích má Čína překvapivě pouze jeden dopingový případ (není v zaznamenáno v grafu) za celou éru dopingových kontrol na OH, přestože je jedním z hlavních producentů dopingových látek ve světě. Podle Donatiho studie je Čína druhým největším producentem dopingových

prostředků na světě a má 10% podíl na celkové produkci. (Hanslíček, 2008)
Fakt, že doping trápí v současné době především celou Evropu, potvrzují celkové výsledky, v rámci kterých se na předních místech umístily výhradně evropské státy. Jedinou výjimkou jsou Spojené státy americké s 5 případy.

11 Procentuální vyjádření dopingových případů ve vztahu k počtu účastníků na jednotlivých OH

Poslední kapitola se zabývá srovnáním dvou ukazatelů, a to počtu zúčastněných sportovců na jednotlivých OH a počtem přistižených při dopingů na OH. Cílem bylo procentuálně vyjádřit, kolik sportovců se provinilo vůči dopingovým pravidlům na jednotlivých olympijských hrách. Je třeba si uvědomit, že posouzení, zda bylo na OH usvědčeno z dopingů hodně či málo sportovců, by mělo také zahrnovat celkové počty zúčastněných sportovců. Uváděná procenta dokazují kolik sportovců ze zúčastněných jednalo v rozporu s dopingovými pravidly.

Tabulka č. 2 – procentuální vyjádření přistižených sportovců

OH	Procentuální vyjádření přistižených k počtu sportovců	Počet sportovců na OH	Počet přistižených
ZOH Salt Lake City 2002	0,29%	2399	7
LOH Atény 2004	0,24%	10 625	25
LOH Los Angeles 1984	0,18%	6829	12
LOH Montreal 1976	0,18%	6084	11
ZOH Innsbruck 1976	0,18%	1123	2
LOH Soul 1988	0,13%	8391	11
LOH Sydney 2000	0,11%	10 651	12
ZOH Sapporo 1972	0,10%	1006	1
LOH Peking 2008	0,08%	10 500	8
ZOH Sarajevo 1984	0,08%	1272	1

LOH Mnichov 1972	0,07%	7134	5
ZOH Calgary 1988	0,07%	1423	1
LOH Barcelona 1992	0,05%	9356	5
ZOH Nagano 1998	0,05%	2176	1
ZOH Turín 2006	0,04%	2508	1
LOH Mexico 1968	0,02%	5516	1
LOH Atlanta 1996	0,02%	10 318	2
LOH Moskva 1980	0%	5179	0
ZOH Albertville 1992	0%	1801	0
ZOH Lillehammer 1994	0%	1737	0
ZOH Lake Placi 1980	0%	1072	0

I přes celkově nejvyšší procentuální hodnotu u ZOH v Salt Lake City mají LOH průměrně vyšší procento usvědčení z dopingu než ZOH. To vyplývá ze sečtení jednotlivých procent u LOH a ZOH. Průměrný výskyt přistižených sportovců u LOH je 1,08%, u ZOH 0,81%. Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, na ZOH dochází k jasně nižšímu výskytu dopingových případů než na LOH. Nižší počet sportovců startujících na ZOH ovšem ani tak nezvýšil procenta u jednotlivých ZOH a LOH mohou být považovány za rizikovější z hlediska dopingu.

Z časového hlediska se OH konané po roce 2000 včetně umístily na pomyslném dopingovém žebříčku poměrně vysoko, s vysokými podíly dopujících na OH. Na ZOH v Salt Lake City 2002 se 0,29% sportovců provinilo proti dopingovým pravidlům. Přistiženo bylo 7 sportovců z celkového počtu 2399 sportovců, kteří do her zasáhli. Na pomyslném druhém místě se umístily LOH v Athénách s 0,24% přistiženými sportovci.

Na hrách v Athénách 2004 bylo přistiženo zatím nejvíce sportovců – 25 ovšem z ohromného počtu 10 635 zúčastněných. Na pozicích s vyššími procenty se umístily i další OH konané v nedávné době, a to LOH v Sydney v roce 2000 a v Pekingu v roce 2008. „Podvod ve sportu, ať má jakoukoli podobu, zásadním způsobem narušuje a snižuje jeho hodnoty na všech jeho úrovních. Ani ve vrcholovém a profesionálním sportu, kde finanční a materiální profit může být vedle slávy jedním z nejmocnějších stimulů, nemůže být argumentem pro tolerování dopingu.“ (Dovalil, 2004, s. 173)

Všechny předchozí výpočty, ze kterých je patrné, jak vysoko se umístily OH posledních let, tedy potvrzují, že se institucím bojujícím proti dopingu ještě ne zcela podařilo tento nešvar ze sportu vymýtit.

12 Diskuze

Tato práce ve své praktické části posuzovala doping na olympijských hrách podle pěti různých kritérií, konkrétně šlo o počet dopingových případů na jednotlivých hrách, dopingové látky nebo zakázané metody na OH, sportovní odvětví a jejich dopingové případy na OH, podíl jednotlivých zemí na dopingu na OH a procentuální vyjádření dopingových případů ve vztahu k počtu účastníků na jednotlivých OH.

Počty dopingových případů na jednotlivých OH byly zdokumentovány a jejich vzájemné postavení zaznamenáno v grafech. Počet dopingových případů na jednotlivých hrách je ovlivněn hned několika faktory. Rozhodujícími faktory jsou antidopingová opatření na jednotlivých OH, počet dopingových kontrol, které byly mezi sportovci provedeny, a fakt, do jaké míry jsou kontroly schopny doping detekovat. Podle zaznamenaných počtů dopingových případů lze jen těžko odhadovat budoucí vývoj dopingu na OH, neboť OH již konané nemají výraznější dlouhodobější shodu v počtu dopingových případů.

Při analýze typů zneužívaných dopingových látek na OH se jasně prokázalo, že nejčastěji užívanými látkami byla s velkou převahou anabolika. Jejich výskyt se datuje již od LOH 1976 v Montrealu a jejich zneužívání pokračuje i na posledních OH v Pekingu 2008. Anabolické látky jsou nejvíce zneužívány nejen v olympijském sportu, jsou zároveň také již řadu let jednou z největších hrozeb sportu vůbec.

Určit sportovní odvětví, které má nejvíce dopingových případů na OH, bylo stejně jako u dopingových látek snadné. Mezi letními olympijskými hrami má jasně nejvíce dopingových případů vzpírání, mezi zimními sporty je to běžecké lyžování. Oba zmiňované sporty mají problémy s dodržováním dopingových pravidel i mimo rámec OH.

Co se týká podílu jednotlivých zemí na dopingu na OH, nelze určit stát, který by nad ostatními počtem dopingových případů vyčníval. Mezi státy na prvních třech místech má Rusko případů deset, Bulharsko osm a Řecko sedm. Z dalších výsledků je patrné, že problémy s dopingem mají zejména evropské státy, které se ve výsledcích objevovaly na předních pozicích. Jak již bylo zmíněno, na těchto pozicích se umístilo Rusko a Bulharsko, tedy země, kde byl doping dříve státem podporován. Přední postavení těchto států je důkazem, že zde stále přetrvávají problémy s dodržováním antidopingových pravidel.

Posledním sledovaným ukazatelem dopingu na OH bylo procentuální vyjádření dopingových případů ve vztahu k počtu účastníků na jednotlivých OH. Přestože se často hovoří o tom, že v současné době doping takřka sport (včetně olympijského) ovládá, procentuální vyjádření jednotlivých OH tento všeobecný dojem nepotvrzuje. ZOH 2002 v Salt Lake City a LOH 2004 v Athénách sice procentuálně ostatní OH převyšují, avšak v žádném případě ne dramatickým způsobem. Jen pro ukázkou – ZOH v Sapporu 1972 procentuálně převyšují LOH v Pekingu 2008 v podílu dopingu mezi sportovci. V Pekingu bylo sice přistiženo o 7 sportovců více, avšak vysoký rozdíl počtu účastníků staví Sapporo k hrám, kde byl procentuálně doping zjištěn častěji.

13 Závěr

O dopingu se často mluví, každý o něm ví a každý také tuší, jak velký stín vrhá na sport a jak mu dokáže škodit. Dokud však bude sport existovat v podobě, v jaké ho známe dnes, bude se jistě vždy určité procento sportovců snažit zvýšit svoji výkonnost pomocí nedovolených látek. K potírání dopingu ve sportu slouží antidopingové instituce, které v rámci svých možností odvádějí velmi kvalitní práci. K jejich cílům nepochybně patří i vymýcení dopingu z olympijských her. Při dopingových kontrolách od roku 1968 po současnost bylo na OH přistiženo celkem 104 sportovců, z toho na LOH 90 sportovců a na ZOH 14 sportovců.

Olympijské hry jako nejvýznamnější sportovní událost na světě budou nadále lákat sportovce k získání úspěchu pomocí zakázaných prostředků. Ovšem olympijské hry se zejména od poloviny 90. let staly z hlediska antidopingových institucí nejvýrazněji střeženou sportovní událostí. Častým jevem bývají například zjištěné dopingové případy těsně před olympijskými hrami, což se stalo i před posledními LOH v Pekingu, kdy jedenáct řeckých vzpěračů nemohlo odcestovat na hry kvůli pozitivním dopingových nálezům. Sportovci jsou díky olympijským hrám více motivováni, a proto někteří z nich neváhají použít zakázané prostředky.

Dopingové případy těsně před OH se vztahují k hrám, neboť sportovec měl úmysl svoji výkonnost předvést právě na OH. Tato skupina sportovců se do celkového hodnocení dopingu na OH nezapočítává, přestože sportovci jednali v rozporu s antidopingovými pravidly právě z důvodu olympijských her.

Jiní sportovci se OH i přes užití zakázaných látek bez trestu zúčastnili. Buď nebyli dopingovou zkouškou testováni nebo i přes zakázané látky v těle kontrolou prošli. Ovšem kolik sportovců se tímto způsobem

olympijských her zúčastnilo, nelze odhadovat a veškeré pokusy o odhad jsou pouhou spekulací.

Tato diplomová práce nemá za cíl vytvořit obraz dopingu na OH, neboť to ani možné není. Vytváří však mimo jiné pohled na to, jakou mají sportovci úctu k olympijským hrám, a dokazuje, že i přes v poslední době velmi výraznou medializaci dopingu ve sportu není nárůst dopingových případů dramatický.

14 Soupis bibliografických citací

Antidopingový výbor ČR [online]. Praha: Antidopingový výbor ČR, 2009. [cit. 2009-3-13]. Dostupné na www: www.antidoping.cz

DOVALIL, J. et al. *Olympismus*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 80-7033-871-7.

HANSLÍČEK, P. Hereditův seznam. *Euro*, 2008, č. 35, s. 62-67.

HNÍZDIL, J. *Doping aneb zákulisí vrcholového sportu*. Praha: Grada, 2000. ISBN 80-7169-776.

JAKUBEC, A. *Doping ve sportu* [online]. Olomouc: Fakulta tělesné kultury, 2007. [cit. 2009-4-1]. Dostupné na www: <http://www.upol.cz/fakulty/ftk/struktura/katedry-a-pracoviste/katedra-funkcni-antropologie-a-fyziologie/vyuka/rndr-a-jakubec-phd/>

Kapitoly sportovní medicíny [online]. Brno: Fakulta sportovních studií MU v Brně, 2003. [cit. 2009-3-15]. Dostupné na www: <http://www.fsps.muni.cz/kapitolysportovnimediciny-staly/>

Kronika olympijských her. Praha: Fortuna Print, 1996. ISBN 80-85873-53-2.

Lidovky.cz [online] Praha: Lidové noviny a.s, 2009. [cit. 2009-3-10]. Dostupné na www: www.lidovky.cz

NEKOLA, J. *Doping a sport*. Praha: Olympia, 2000. ISBN 80-7033-137-2.

NEKOLA, J. *Prevence dopingu ve sportu*. Praha: Univerzita Karlova, 2008. ISBN 978-80-86317-56-4.

Olympic.cz [online]. Praha: Český olympijský výbor, 2009. [cit. 2009-3-2]. Dostupné na www: www.olympic.cz

PYŠNÝ, L. *Doping – rizika zneužití*. Praha: Grada, 2006. ISBN 80-247-1702-6.

Sběrnice.net [online] 2009 [cit. 2009-3-15]. Dostupné na www: www.sbernice.net

UK Sport [online]. London: UK Sport, 2005. [cit. 2009-4-2]. Dostupné na www: www.uksport.gov.uk

15 Bibliografie

BLAHUŠ, P. *Faktorová analýza a její zobecnění*. Praha: SNTL, 1985.

BUCHANAN, I., MALLON, B. *Historical Dictionary of the Olympic Movement*, Lausanne: The Scarecrow Press, 1996. ISBN 0-8108-4054-5.

DOVALIL, J. et al. *Lexikon sportovního tréninku*. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 978-80-246-1404-5.

HAVRANOVÁ, H., HLADÍK, P. *Český olympismus*. Praha: Olympia, 1999. ISBN 80-7033-579-3.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, J. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. Praha: Karolinum, 1997. ISBN 8071-845-49-3.

Oficial website of the Olympic movement [online]. International Olympic Committee, 2009. [cit. 2009-2-28]. Dostupné na www: www.olympic.org

PYŠNÝ, L. *Fyziologie a patofyziologie dopingu*, Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0529-5.

PYŠNÝ, L. *Doping, zdraví, výkon*. Praha: Karolinum, 1999. ISBN 80-7184-813-1.

Ross Rebagliati [online]. Ross Rebagliati, 2009. [cit. 2009-3-16]. Dostupné na www: <http://www.rossrebagliati.com/>

SCHALLER, G. et al. *Olympijské hry 1896-2004: od Athén k Athénám*. Praha: Olympia, 2004. ISBN 80-7033-852-0.

SPITZER, G. *Doping and doping kontrol in Europe*, Meyer a Meyer sport, 2006. ISBN 978-1-84126-215-4.

WILSON, W., DERSE, E. *Doping in elite sport*. Human Kinetice, 2001. ISBN 0-7360-0329-0.

World Anti-Doping Agency [online]. WADA, 2009. [cit. 2009-4-2]. Dostupné na www: <http://www.wada-ama.org/en/>

Evidenční list knihovny

Svoluji k zapůjčení své diplomové práce ke studijním účelům.

Prosím, aby byla vedena přesná evidence vypůjčovatelů, kteří musejí pramen převzaté literatury řádně citovat.

Jméno a příjmení	Číslo obč.průkazu	Datum vypůjčení	Poznámka

